

Rahandusministeerium

**RAHANDUSMINISTEERIUMI
VALITSEMISALA ARENGUKAVA
AASTATEKS
2011–2014**

Tallinn
veebruar 2010

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
MISSIOON, VISIOON, VÄÄRTUSED	5
TEGEVUSVALDKOND: EELARVEPOLIITIKA	6
Hetkeolukorra analüüs	6
Strateegilised eesmärgid aastateks 2011–2014	9
TEGEVUSVALDKOND: FINANTSPOLIITIKA	13
Hetkeolukorra analüüs	13
Strateegilised eesmärgid aastateks 2011–2014	15
TEGEVUSVALDKOND: MAKSU- JA TOLLIPOLIITIKA	22
Hetkeolukorra analüüs	22
Strateegilised eesmärgid aastateks 2011–2014	24
TEGEVUSVALDKOND: HALDUSPOLIITIKA	29
Hetkeolukorra analüüs	29
Strateegilised eesmärgid aastateks 2011–2014	31
TEGEVUSVALDKOND: EUROOPA LIIT JA VÄLISSUHTED	37
Hetkeolukorra analüüs	37
Strateegiline eesmärk aastateks 2011–2014	38
VALITSEMISALA ORGANISATSIOONID	39
Hetkeolukorra analüüs	39
Strateegilised eesmärgid aastateks 2011–2014	40
SEOSSED VARASEMA ARENGUKAVAGA	45
KASUTATUD LÜHENDID	47

SISSEJUHATUS

Käesolev arengukava aastateks 2011–2014 hõlmab rahandusministeeriumi (RM) ja tema valitsemisala. Arengukava eesmärgiks on kujundada ühtne arusaam valitsemisala tegevuseesmärkidest ning nende saavutamiseks vajalikest meetmetest ja tegevustest. Arengukava koostamisel lähtuti Vabariigi Valitsuse määrusest “Strateegiliste arengukavade liigid ning nende koostamise, täiendamise, elluviimise, hindamise ja aruandluse kord” (RTI, 20.12.2005, 67, 522; 11.02.2007, 11, 55) ning „Strateegilise planeerimise käsiraamatust” (<http://www.fin.ee/?id=14453>).

Ministeeriumi valitsemisalasse kuuluvad maksu- ja tolliamet (MTA) ning statistikaamet (SA). Arengukava koostamise perioodil on valitsemisala koosseisus ka riigihangete amet, mille ülesanded arengukava kehtivuse perioodiks võtab üle RM.

Ministeeriumi valitsemisala põhifunktsioonid on:

- valitsuse finants- ja ressursihalduspoliitika kavandamine ja elluviimine;
- riigi eelarvepoliitika kavandamise koordineerimine ja elluviimine;
- riigi maksu- ja tollipoliitika kavandamine ja elluviimine;
- majandusanalüüs ja -prognoos;
- avaliku teenistuse arendamine;
- riigiabi andmise lubade menetlemine ning riigiabi seaduslikkuse ja kasutamise üle järelevalve teostamine;
- riigihangetega seotud tegevus;
- riiklik statistika;
- valitsuse sisekontrollisüsteemi rakendamise ja siseauditi korraldamise koordineerimine;
- riigiraamatupidamine;
- riigi finantsvarade ja -kohustuste haldamine, riigile antav välisabi ja laenud;
- välistoetuste koordineerimine.

Vastavalt põhimäärusele on RMi põhiülesanne valitsuse majandus- ja finantsalane nõustamine, ettepanekute esitamine ning poliitika elluviimine ministeeriumile antud pädevuse piires. MTA tegevusvaldkond on riigitulude haldamine, riikliku maksu- ja tollipoliitika rakendamine ning ühiskonna ja seadusliku majandustegevuse kaitsmine. SA tegevusvaldkond on asjakohase statistilise informatsiooni andmine riigi majanduse, rahvastiku, sotsiaalvaldkonna ning keskkonna seisundi ja selle muutuste kohta.

Arengukavaga seotud teemade läbirääkimiseks ja kerkivate küsimuste lahendamiseks moodustati kantsleri käskkirjaga strateegia töörühm, kuhu kuuluvad asekanterid ja valitsemisala ametite peadirektorid või nende asetäitjad. Töörühma tööd arengukava koostamisel ja rakendamisel juhivad kantsler. Käesoleva arengukava koostamise protsess algas koolitusega, mille eesmärgiks oli anda metoodiline alus arengukava koostamiseks. Vastavalt sellele vaadati üle RM tegevust mõjutavad sisemised ja välimised tegurid, sõnastati eesmärgid ja tegevused. Esmakordselt oli arengukava koostamise protsessi integreeritud ka riskide hindamine, mille tulemusena määratleti ja prioritseeriti eesmärkide täitmist ohustada võivad riskid. Tulenevalt riskide hindamisest on järgnevate aastate prioriteetideks uue avaliku teenistuse seaduse rakendamisega seonduvad tegevused, avaliku halduse arendamine (riigivara ja osaluspoliitikaga seotud teemad), makromajandus- ja fiskaalprognooside kvaliteedi parandamine, strateegiliste arengukavade hindamine

võimekuse suurendamine, finantsjuhtimise arendused ning välissuhtlus. Lisaks on suure tähelepanu all tugiteenuste konsolideerimise protsessi juhtimine. Need teemad kajastuvad ka käesolevas arengukavas.

Arengukava elluviimiseks koostatakse igal aastal tegevuskava, mille täitmise jälgimiseks on moodustatud tegevuskavade ja eelarve koostamise komisjon, kuhu kuuluvad kantsler, asekanclerid ja valitsemisala asutuste esindajad.

Arvestades väliskeskkonnas toimunud muutusi aastatel 2008 ja 2009, riigirahanduse ja strateegia osakonna tehtud märkusi ning RMi osalemist tulemuslikkuse juhtimise arenduste pilootprojektides, on võrreldes eelmise arengukavaga muudetud eesmärkide ja meetmete struktuuri. Täpsemalt kajastuvad muutused osas „Seosed varasema arengukavaga”.

Käesolevas RMi ja tema valitsemisala arengukavas on viis strateegilist tegevusvaldkonda: eelarvepoliitika, maksu- ja tollipoliitika, finantspoliitika, halduspoliitika ning Euroopa Liit ja välissuhted. Nendele lisaks on eraldi käsitletud organisatsiooni arendusi, mis hõlmavad kõiki valitsemisala asutusi.

MISSIOON, VISIOON, VÄÄRTUSED

Missiooni all mõistame oma olemasolu üldist eesmärki või algpõhjust, seda miks ja kelle jaoks me eksisteerime. Visioon annab meile soovitava olukorra kirjelduse – millised me tulevikus oleme, mille poolest eristume, kuidas ja kelle jaoks me töötame ning kes sellest kasu saab. Väärtuste all mõistame ühiseid hoiakuid, suhtumist ja käitumisreegleid, mis aitavad meil kõige paremini oma missiooni teostada ja visioonis kirjeldatud seisundini jõuda.

Missioon

Oleme valitsusele asjatundjaks maksu-, finants- ja eelarvepoliitika elluviimisel ning majanduse eesmärgistamisel.

Teades võimalusi, loome lahendusi.

Visioon

Oleme usaldusväärsed riigi rahanduse ning majanduskeskkonna arendajad. Meid hindavad töötajad, partnerid ja avalikkus. Anname oma panuse, et Eesti oleks parim riik, kus elada ja ennast teostada.

Väärtused

Oleme usaldusväärsed.

Tahame olla oma valdkonnas parimad asjatundjad ning teeme oma tööd pühendumuse ja vastutustundega. Toetume oma tegevuses faktidele, oleme ausad iseenda ja teiste vastu, sõltumatud ning erapooletud. Meie tegevus on arusaadav nii kolleegidele, partneritele kui ka avalikkusele.

Oleme õiglane ja avatud partner.

Tahame olla usaldusväärseks, õiglaseks ja avatud partneriks, kuna parimad tulemused tekivad koostöös. Austame ja arvestame oma partnereid ning nende seisukohti.

Oleme loovad.

Õpime igast kogemusest ning arendame loovust iseeneses, et luua uudseid lahendusi. Hindame neid, kes otsivad uusi teid. Oleme avatud uuendustele ning mõistame ja oskame arvestada otsuste tegemisel pikaajalisi protsesse ühiskonnas.

Oleme ratsionaalsed.

Otsime varasemast tõhusamaid lahendusi, mis tagaksid eesmärgi saavutamise võimalikult säästval viisil. Meie tegutsemine ja otsused peavad olema majanduslikult otstarbekad.

TEGEVUSVALDKOND: EELARVEPOLIITIKA

Eelarvepoliitika valdkond hõlmab valitsuse eelarve- ja makromajanduspoliitika ning Euroopa Liidu (EL) toetuste- ja välisabialase poliitika kujundamist, elluviimist ja nõustamist ning riigi finantshuvide kaitset. Lisaks keskvalitsuse tasandi finantsjuhtimisega seotud tegevustele hõlmab valdkond ka muude valitsussektori institutsioonide, sh kohalike omavalitsuste finantsraamistiku arendamist ja osalemist EL eelarve kujundamisel.

RM peamisteks koostööpartneriteks eelarvepoliitika valdkonnas on Eesti Pank (EP), Statistikaamet (SA), Euroopa Komisjon (EK), Rahvusvaheline Valuutafond (IMF), OECD (*Organisation of Economic Cooperation and Development*) ning teised riigiasutused. Valdkonna tegevused on tihedalt seotud maksupoliitika ja halduspoliitikaga. Eelarvepoliitika on seotud kõigi riigiasutustega, mille tegevuse jaoks vajalike ressursside planeerimise ja kasutamise koordineerimine ning vastava süsteemi arendamine toimub käesoleva tegevusvaldkonna raames. Kohalike omavalitsuste finantsraamistiku kujundamine toimub koostöös kohalike omavalitsuste ja nende katusorganisatsioonidega ning tihedas seoses kohaliku tasandi avaliku halduse ja regionaalarengu üldise arendamisega.

Tegevusvaldkonna strateegilised alusdokumendid:

- Uuendatud konvergenstsiiprogramm 2010 ning Riigi eelarvestrateegia 2010–2013;
- Riiklik struktuurivahendite kasutamise strateegia 2007–2013 ning valdkondlikud rakenduskavad;
- IMF *Code of Good Practices on Fiscal Transparency*;
- Stabiilsuse ja kasvu pakt (*Stability and Growth Pact*, SGP);
- Amsterdami Euroopa Ülemkogu 16. juuni 1997 resolutsioon vahetuskursimehhanismi loomisest Majandus- ja Rahaliidu kolmandas faasis;
- Lissaboni strateegia:
 - Integreeritud majanduskasvu- ja tööhõivesuunised aastateks 2008–2010 (*Integrated Guidelines for Growth and Jobs*);
 - Eesti konkurentsivõime kava 2009–2011. Majandus ja tööhõive tegevuskava 2008–2011 elluviimise aruanne ja uuendus.

Hetkeolukorra analüüs

Tugevused

- Headel aegadel tugevana hoitud eelarvepositsioon, madal võlakoormus ja kogutud reservid, mis aitavad kaasa eelarvepoliitika pikaajalisele jätkusuutlikkusele ning võimaldavad majanduslanguse tingimustes toetada majandust ja hakkama saada sellega kaasnenud defitsiidi finantseerimisega.
- Eelarvepoliitika tegevusvaldkonna juhtimine väliskeskkonna muutlikes tingimustes on järjepidev, lähtudes valitud keskpikast strateegilisest suunast „Jätkusuutlik ja makromajandust tasakaalustav eelarvepoliitika”.
- Riigikogu menetlusse on esitatud kaasaja nõuetele vastav kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadus, mis perspektiivis võimaldab paremat finantsjuhtimise kvaliteeti ja täpsemat finantsinformatsiooni ressursside pikemaajaliseks planeerimiseks riigi tasandil.
- Koostatud on riigi finantsjuhtimise pikaajaline arenguvision („Riigi finantsjuhtimise arendamise kontseptsioon”), mida tutvustati valitsusele 2008. aasta

veebruaris. Arengukontseptsioon sisaldab lisaks finantsjuhtimise arenduste kontseptsioonile ka tulemuslikkuse juhtimise (*performance management*) kontseptsiooni¹. Sellest visioonist lähtuvalt on käivitunud riigi ressursside tekke- ja tulemuspõhisele juhtimisele ülemineku ettevalmistuste tegemine (pilotprojektid, meetodikate ja regulatsioonide väljatöötamine), mis avab keskpikas perspektiivis uued võimalused riigi ressursside paremaks planeerimiseks ja juhtimiseks.

- Hästi toimiv struktuurivahendite rakendussüsteem, sh riskide juhtimise ja hindamise süsteem, mis loob suurema kindluse, et rakenduskavade eesmärgid saavutatakse.
- Struktuurivahendite rakendamise heade praktikate kasutamine eelarvepoliitika elluviimisel (nt seire, hindamine).

Nõrkused

- Olemasolevad infotehnoloogilised süsteemid (riigieelarve infosüsteem (REIS), riigieelarve analüüsi süsteem (REAS) ja riigikassa infosüsteem) ei toimi vajadustele vastavalt. Probleemideks on andmeterviklikkuse ja transportimise võimaluste puudumine. IT-süsteemide arendusi tehakse ühe kasutaja vaatenurgast, ei vaadelda süsteemide koos toimimist (n-ö tervikpilti).
- Struktuurivahendite kasutamine on jätkuvalt keeruline ja aeganõudev, mistõttu on vajalik edasine regulatsioonide lihtsustamine. RMi kontrolli- ja sunnimehhanismid struktuuritoetuste siseriiklikul korraldamisel on vähenenud ning tõsiste probleemide tuvastamisel saame ohtudele vaid tähelepanu juhtida ja tegelda tagajärgedega.
- Riigi finantsjuhtimise etapid (sh planeerimine, finantsarvestus, seire ja aruandlus) ei ole standardiseeritud ning omavahel piisavalt integreeritud.
- Vaatamata 2008. ja 2009. aastal teostatud konsolideerimistele on muutunud majanduskeskkonnas riigieelarve paindlikkus (võimalus operatiivselt viia läbi muudatusi) ja jätkusuutlikkus (võetud kohustuste elluviimine) keskpikal perioodil jätkuvalt ebapiisav.
- Riigi kontroll muude valitsussektori institutsioonide tegevuse üle ja nende eelarve mõjutamise võimaluste üle on vähenenud.
- Strateegilise planeerimise ja juhtimise tänased põhimõtted ning regulatsioon ei toeta terviklikku valdkonnepoliitikate kujundamise ja elluviimise protsessi.

Ohud

- Seoses majanduskeskkonna kiire halvenemisega on valitsussektori eelarvepositsioon muutunud ülejäägist puudujäägis olevaks, mis toob sõltuvalt otsustest kaasa kas laenukoormuse ja sellega kaasnevate intressikulude suurenemise või reserve ning intressitulude vähenemise. Aastatel 2004–2007 moodustas valitsussektori ülejääk 2,2% SKPst, mida sai kasutada reserve akumulereerimiseks ja võla vähendamiseks. Samas aastatel 2008–2009 oli eelarve ca 2½% SKPst puudujäägis. Uuendatud konvergentsiprogrammi 2010 prognoosi kohaselt väheneb defitsiit edasistel aastatel.
- Riigi tulude (eelkõige maksutulude) osas on erinevalt eelnevatest aastatest võimalik täheldada laekumistasemete vähenemist. Kui aastatel 2004–2008 kasvasid maksutulud keskmiselt 15,9%, siis aastal 2009 langesid 9,9% ning prognoosi kohaselt on aastal 2010 oodata maksulaekumiste tõusu vaid 0,5% võrra.
- KOVide jätkusuutlikkus (nt suutlikkus investeerida arengusse ja kasutada eurotoetusi) ning haldusterritoriaalne korraldus (2/3 KOVides on elanikke vähem

¹ Tulemuslikkuse juhtimise (*performance management*) kontseptsioon on laiahaardeline juhtimissüsteem, mille abil on avaliku sektori organisatsioonidel võimalik keskenduda oma missiooni, eesmärkide ja ülesannete täitmisele ning liikuda süstemaatiliselt seatud eesmärkide poole. Tulemuslikkuse juhtimise kontseptsiooni juurutamise aluseks on juhtimisfunktsioonide (strateegiline ja iga-aastane planeerimine, tulemuspõhine eelarvestamine, tulemuste mõõtmine ja aruandlus ning tulemustest lähtuvalt otsuste tegemine ja plaanide korrigeerimine) omavaheline seostamine.

kui 3000 inimest). Jätkusuutmatu tulubaasiga KOVID tähendavad täiendavaid toetusmeetmeid riigieelarvest (nt meetmed KOVIDe finantsraskuste ennetamiseks ja lahendamiseks – 2009. aastal 80 mln ja 2010. aastal 70 mln) ja täiendavaid ressursse kvaliteetse finantsinfo saamiseks (nt finantsarvestuse konsolideerimise vajalikkus).

- Rahvastiku vähenemine ja vananemine põhjustab pensioni- ja tervishoiukulude suurenemist. Aastal 2009 on iga 100 ülalpeetava kohta tööga hõivatud 140 inimest. Vastavalt Eurostati rahvastikuprognosile on 2060. aastal 100 ülalpeetava kohta hõivatud vaid 85 inimest. Oodatava eluea pikenemine (oodatav keskmine eluiga sünnihetkel meestel 2009. aastal 68 aastat, 2060. aastal 80,4 aastat ning naistel vastavalt 78,6 ja 87,1 aastat) lähikümnenditel avaldab drastilist mõju makromajandusele ja riigi rahandusele. Kuluvaldkondadest on enim mõjutatud pensionisüsteem ning kulud tervishoiule.
- Kvalifitseeritud tööjõu lahkumine, mis viib tootlikkuse ja tööjõu kulude arengud tasakaalust välja. Lühikeses perspektiivis tekitab see surve riigiametnike palkade suurendamiseks, pikemas perspektiivis vähendab konkurentsivõimet.
- Surve struktuurivahendite kiiremaks kasutamiseks võib tähendada kompromisse tulemustes ja mõjudes. Vahendite kiiremal kasutamisel ei pruugita saavutada planeeritud tulemusi ning mõju keskpikas perspektiivis. Võimalikud on tõrked ja rikkumised struktuurivahendite jagamisel, kasutamisel ja kaasfinantseerimisel. Selle tagajärjel võivad suureneada riigieelarve kulud ja makstavad trahvid.
- Muu valitsussektor ei toeta piisavalt riigi eelarvepoliitika eesmärkide elluviimist. Näiteks kohalike omavalitsustega puudub kokkulepe eelarve koondpuudujäägi osas, mis tekitab ebakindlust valitsussektori eelarvepuudujäägi ohjamisel ja kontrollimisel.
- Euro kasutuselevõtu edasilükkumine tekitab majandusagentides ebakindlust, mis toob kaasa tarbimise ja investeeringute otsuste edasilükkamise ning madalamad maksulaekumised. Kaks reitinguagentuuri kolmest (Standard & Poor's ja Fitch Ratings) alandasid seetõttu 2009. aastal Eesti riigireitingut riigireitingut ja kõik kolm (sh ka Moody's) muutsid reitinguväljavaate negatiivseks. 2010. aastal on samas reitingu väljavaated muudetud tagasi stabiilseks.

Võimalused

- Euro kasutuselevõtt, millega kaasnevad:
 - Kindlam finantskeskkond, usalduse suurenemine välisinvestorite silmis ning lihtsamad majandussuhted paljude EL riikidega. Samuti suurem välisinvesteeringute sissevool ning tehingukulude langus, mis EP hinnangul võib teiste riikide kogemuse põhjal tähendada kokkuhoidu kuni 0,2% SKPst.
 - Euroalasisese kaubanduse kasv: Euroopa Keskpanga (ECB) hinnangul võib käibekasv olla 5–10%, IMFi hinnangul koguni 10–70%.
 - Kiirem majanduskasv: IMFi hinnangul võib euro kasutuselevõtmine suurendada SKPd 20 aasta jooksul 3–20% võrra, mis tähendab keskmiselt 0,15–1% täiendavat majanduskasvu aastas.
- Harjumuspärasest madalam nominaalne majanduskasv² (kuni 3,5% aastatel 2010–2014 senise 15,7% asemel aastatel 2004–2007) muudab lühiperspektiivis riigieelarve koostamise keerulisemaks, kuid kitsamates oludes teeme strateegilisemaid ja targemaid valikuid. Pikemas perspektiivis muutub eelarvepoliitika selle tagajärjel jätkusuutlikumaks ning stabiilsemaks.
- Infotehnoloogia areng võimaldab andmeterviklikkust ja operatiivsemat informatsiooni kättesaadavust (finantsjuhtimise arendamisel ning tugiteenuste

² Nominaalse majanduskasvu näitaja sisaldab kõiki makromajandustrende, mis eelarvepoliitikat mõjutavad.

konsolideerimisel tekib ühtne infotehnoloogiline lahendus eelarvestamiseks ja finantsaruandluseks).

- Parimate praktikate väljapakkumine ning teistelt ülevõtmine (nt OECD-ga liitumisel avanevad uued võimalused, ELi, Maailmapanga ja IMFi poolt pakutavad võimalused), mis võimaldavad teha kvaliteetsemaid otsuseid eelarvepoliitikas.
- Seoses majanduskriisiga on osades sektorites soov kasutada struktuurivahendeid kasvanud. Struktuurivahendeid kasutatakse kiiremini ja mõju majanduse turgutamisele on vahetum.
- Struktuurivahendite uus planeerimisperiood 2014+ pakub Eestile täiendavate struktuuritoetuste näol inimvara ning majandus- ja elukeskkonna arendamiseks uusi võimalusi.

Strateegilised eesmärgid aastateks 2011–2014

Eesmärk 1. Tagada jätkusuutlik ja makromajandust tasakaalustav eelarvepoliitika

Eesmärgi saavutamise mõõtmise **indikaatorid**

Mõjuindikaator	Algtase	2011	2012	2013	2014
1. Valitsussektori eelarvepositsioon ja netovõlapositsioon (reservid-võlad)					
Eelarvepositsioon (osakaal SKPst)	ca -3% (2009)	Puudujääk ca 2%	Puudujääk ca 1%	Vähemalt tasakaal	Ülejääk
Netovõlapositsioon (reservide ja võla vahe osakaaluna SKPst)	Netovõlapositsioon 3,9% (2009)	Mitte üle -4%	Ei halvene oluliselt	Paraneb	Paraneb
2. Valitsussektori struktuurse eelarvepositsiooni muutuse vastavus majandustsüklile	2009. a oli eelarvepoliitika rangem kui lähtudes majandustsüklilist vaja, sest valitsuse eesmärgiks on hoida eelarvedefitsiit väiksemana kui 3% SKPst ja võtta kasutusele euro	Üldjoontes on eesmärk hoida eelarvepoliitika neutraalne või vastutsükliline, kuid eelarvedefitsiidi korrigeerimiseni kavatakse valitsus rakendada majandustsükli nõutavast rangemat poliitikat			

Eesmärgi elluviimiseks on kavandatud kaks meetet: pikaajaliselt jätkusuutliku fiskaalraamistiku tagamine ning poliitikate kujundamise ja finantsjuhtimise kvaliteedi parandamine.

Meede 1. Pikaajaliselt jätkusuutliku fiskaalraamistiku tagamine

Meetme rakendamise tulemuslikkuse hindamise **indikaatorid**

Tulemusindikaator	Algtase	2011	2012	2013	2014
1. 12 kuu keskmine inflatsioonimäär võrreldes kolme hinnastabiilsuse mõttes kõige paremaid tulemusi saavutava EL liikmesriigi keskmise inflatsioonimääraga	Detsembris 2009 Eesti 12 kuu keskmine THHI tõus 0,2% ja kolme kõige parema tulemus 0,0% (ehk kriteeriumi referentsväärtus 1,5%).	Vähem kui 1,5%punkti			
2. Kinnipidamine fikseeritud vahetuskursist EUR suhtes	1€ = 15,6466 EEK	Ei mõõdeta			

Tulemusindikaator	Algtase 2009	2011	2012	2013	2014
3. Pikaajaline intressimäär ³ võrreldes kolme hinna-stabiilsuse mõttes kõige paremaid tulemusi saavutava EL liikmesriigi määra keskmisega	Eestil puudub instrument hindamiseks. 2010. aastal EK ja ECB positiivne otsus lähtudes muudest teguritest.	Ei mõõdeta			
4. Eelarvepoliitika pikaajaline jätkusuutlikkus (EK hinnang)	Madala riskiga riik (2009)	Madala riskiga riik			
5. Eelarvepoliitika pikaajaline jätkusuutlikkus (erinevus tänaste otsuste ja võimaluste vahel) ⁴	Algtase määratletakse RES 2011–2014 koostamise käigus (2010)	Indikaatori jälgimine iga-aastaselt, sihttase seatud 4 aasta perspektiivis			Erinevus vähenenud 50% võrra.
6. Fikseerimata kulud võrreldes eelneva aastaga (%)	Olemasolev fikseeritud kulude arvestuse metoodika vaadatakse üle 2010. aastal, seejärel määratletakse indikaatori algtase	Suureneb vähemalt samas tempos kui eelarvekulude kogumaht.			
7. Kehtiva aasta eelarve kulutasemetest kinni pidamine majandusproгноosi parenemisel eelarveaasta kestel: a) kulude mahu muutus (% esialgselt eelarvest) ja b) muudatuste struktuur (positiivse lisaeelarve mõju järgnevale aastatele).	Indikaatori jälgimist alustatakse 2010.aastast	a) 0 ja/või b) 0			
8. Perioodi 2007–2013 struktuurivahendite kasutamine (% kogumahust).	9,6% (31.12.2009)	50%	65%	80%	95%
9. Perioodi 2004–2006 Ühtekuuluvusfondi vahendite kasutamine ⁵ (% kogumahust)	82,6% (31.12.2009)	99%	-	-	-
10. Norra ja Euroopa Majanduspiirkonna finantsmehhanismi vahendite kasutamine ⁶ (% kogumahust)	44% (31.12.2009)	97%	-	-	-
11. Eesti-Šveitsi koostööprogrammi vahendite kasutamine (% kogumahust).	0% (31.12.2009)	15%	50%	75%	85%
12. Tagasimaksete tase välja makstud toetusest kogu perioodi vältel (%).	Vähem kui 2% (2008.a lõpu seisuga)	Vähem kui 3%			

Meetme tulemuste saavutamiseks on kavandatud järgmised **tegevused**:

- Eelarvepoliitiliste üldpositsioonide (fiskaalstrateegia) väljatöötamine ja läbirääkimine. Vahetu tulemus: koostatud on põhjendatud ning võimalikult täpsed makromajandus- ja fiskaalproгноosid, makromajanduspoliitilised otsused toetuvad adekvaatsele infole. Eelarvepoliitilised üldpositsioonid on kokku lepitud,

³ 10-aastaste rahvusvaluutas nomineeritud riigi võlakirjade intressimäär.

⁴ Olulisemate poliitikate (sotsiaal, haridus, julgeolek, tervis) finantseerimise suutlikkus pikas perspektiivis, sh kehtivate õigusaktide täitmise maksumuse ja valdkondlike arengukavadega seotud eesmärkide ning nende finantseerimisvõimaluste erinevus.

⁵ Perioodi vahendite kasutamine lõpeb aastal 2011.

⁶ Perioodi vahendite kasutamine lõpeb aastal 2011.

strateegiadokumendid on koostatud ja nende uuendamiseks on esitatud ettepanekud.

- Maastrichti konvergensikriteeriumide täitmist toetava majanduspoliitika rakendamine ja tehnilise valmisoleku tagamine Euroopa Majandus- ja Rahaliidu (EMU) täisliikmeks saamiseks ja EL ühisraha euro kasutuselevõtuks. Vahe tulemus: euro kasutuselevõtu kava on uuendatud ja tegevused vastavalt kavas sätestatule ellu viidud (2010). Jooksvalt seiratakse kriteeriumite täitmist ja vajadusel töötatakse välja ja rakendatakse meetmed.
- Eelarvepoliitiliste otsuste ettevalmistamine. Vahe tulemus: riigi eelarvestrateegia ja riigieelarve on kvaliteetselt ning tähtaegselt koostatud.
- Muude valitsussektori institutsioonide finantseerimisega seotud raamistiku korrastamine riigipoolse enama kontrolli ja mõjutamisvõimaluste saavutamise eesmärgil. Vahe tulemus: 2009. ja 2010. aastal jõustunud regulatiivsete normide rakendamisega seotud tulemuste vahehindamine ning vajadusel uued ettepanekud on tehtud (õiguslikku raamistikku on täiendavalt korrastatud).
- Riigi ressursside eesmärgipärase ja sihipärase kasutamise kontroll, seire ja hindamine. Vahe tulemus: seire- ja hindamise aruanded on koostatud ning eelarve planeerimisprotsessiks on ettepanekud esitatud.
- Eesti huvide kaitsmine EL üldeelarve ja ühtekuuluvuspoliitika kujundamisel. Vahe tulemus: Eesti seisukohad on kujundatud ja EL tasandil esindatud.
- Muu valitsussektori finantsdistsipliini tagamine ja eelarve jätkusuutlikkuse parandamine. Vahe tulemus: õiguslik raamistik on korrastatud.

Meede 2. Poliitikate kujundamise ja finantsjuhtimise kvaliteedi parandamine

Meetme rakendamise tulemuslikkuse hindamise **indikaatorid**

Tulemusindikaator	Algtase	2011	2012	2013	2014
1. Eelarve koostamise ja kasutamise korralduse ning eelarve dokumentatsiooni vastavus rahvusvahelisele läbipaistvuse healetavale (IMF hinnang).	Üldjoontes vastav, esines olulisi märkuseid edaspidisteks arendusteks (2009)	-	-	Märkuste puudumine	-
2. Eelarvestamise vastavus siseriiklike kasutajate vajadustele ⁷ .	3,37 (2009)	3,8	4,1	4,3	4,5
3. Tulemuslikkuse juhtimise süsteemi kasutatavate riigiasutuste osakaal kõigist riigiasutustest.	0% (2009)	0%	0%	0%	100%
4. Eelarve planeerimise ja täitmise aruandluse meetodikate ühilduvus.	Ei (2009)	Ei	Ei	Jah	Jah

Meetme tulemuste saavutamiseks on kavandatud järgmised **tegevused**:

- Eelarvepoliitiliste otsuste tegemise aluseks olevate poliitikaalgatuste mõjude analüüsi kvaliteedi tõstmine ja ulatuse laiendamine. Vahe tulemus: valminud on analüüsid poliitikavaldkondade arengutrendide kohta, eelarvepoliitiliste otsuste tegemise aluseks olevate õigusaktide ja poliitikaalgatuste kohta on teostatud mõjude analüüsid vastavalt määratletud meetodikale.

⁷ Siseriiklike kasutajate hinnang riigieelarve koostamise protsessi kohta 5-palli skaalal (5 – väga hea, 1 – puudulik).

- Tulemuslikkuse juhtimise süsteemi rakendamiseks metoodiliste juhendite ja regulatsioonide väljatöötamine ning juurutamine riigiasutustes. Vahetu tulemus: tulemuslikkuse juhtimise süsteemi rakendamiseks on koostatud metoodilised juhendid ja regulatsioonid ning süsteem on riigiasutustes juurutatud.
- Struktuurivahendite planeerimise, rakendamise ja seire süsteemi arendamine ning lihtsustamine Eesti ja EL tasandil. Vahetu tulemus: partnerite (rakendusasutused ja -üksused) rahulolu struktuurivahendite planeerimise, rakendamise ja seire süsteemiga.
- Perioodi 2014+ struktuurivahendite strateegia kujundamine ja õigusaktide ettevalmistamine. Vahetu tulemus: struktuurivahendite perioodi 2014+ kasutamise strateegiadokumendid on esitatud EKle heaks kiitmiseks, struktuuritoetuse seadus ja horisontaalsed määrused on välja töötatud (2013).
- EL struktuuritoetuse saajate ja toetuse andmist korraldavate asutuste auditeerimine, planeeritud poliitikate elluviimise hindamine ja ettepanekute kvaliteedi tõstmine poliitikate paremaks kujundamiseks. Vahetu tulemus: audititele toetudes on antud iga-aastased hinnangud toetuse kasutamisele ja süsteemide toimimisele. Sellega on EKle ja valitsusele tagatud kindlustunne toetuse kasutamise sihipärasuse ja tulemuslikkuse kohta. Struktuurivahendite rakendussüsteemis tulemuslikkuse tõstmiseks tehtud ettepanekud on arvesse võetud.
- Siseaudiitorite sertifitseerimissüsteemi loomine. Vahetu tulemus: ministriumide siseauditi juhid on sertifitseeritud 2011. aasta lõpuks.

TEGEVUSVALDKOND: FINANTSPOLIITIKA

Finantspoliitika valdkond hõlmab analüüsi, nõustamist, õigusloomet ning koordineerimist finantsjärelevalve, finantsstabiilsuse, finantsteenuste ja väärtpaberituruse sektori arengu, rahapesu tõkestamise, raamatupidamise, audiitortegevuse ning hasartmängude korraldamise valdkonnas, samuti finantssektorit kaasavate pensioni- ja teiste sotsiaalkindlustuskeemide küsimustes.

Meie partneriteks finantspoliitika valdkonnas on Finantsinspeksioon, EP, Tallinna Börs, finantsturu osalisi ühendavad erialaliidud (Eesti Pangaliit, Kindlustusseltside Liit, Fondihaldurite Liit), AS Eesti Väärtpaberikeskus ning Tagatisfond. Püriülest koostööd tehakse teiste riikide rahandusministeeriumidega. Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise suunal on RMi peamisteks partneriteks sise- ja justiitsministeerium, Rahapesu Andmebüroo ning prokuratuur. Raamatupidamise ja audiitortegevuse valdkonnas on oluline koostöö Audiitorkogu ja Raamatupidamise Toimkonnaga, ettevõtluse valdkonnas majandus- ja kommunikatsioon- ning justiitsministeeriumiga. Pensionide ja sotsiaalkindlustuse valdkonnas on RMi ülesandeks peamiselt õigusloome ja analüüs finantssektorit kaasavate eraskeemide väljatöötamisel, samas kui riiklike skeemidega seotud poliitikat juhib sotsiaalministeerium. Kõikide nimetatud valdkondade arengu jaoks on väga tähtsad tihedad sidemed EK ja selle komiteedega ja Euroopa Nõukogu töögruppidega.

Tegevusvaldkonna strateegilised alusdokumendid:

- Euroopa liikmesriikide rahandusministeeriumide, keskpankade ja finantsjärelevalve asutuste vaheline koostöömemorandum finantskriiside juhtimise osas (sõlmitud 2008. aastal);
- finantsstabiilsuse-alane koostöökokkulepe teiste Põhja- ja Baltimaadega (sõlmimisel);
- Euroopa Liidu vastava valdkonna valged raamatud, sealhulgas:
 - Finantsteenuste poliitika 2005–2010 (*Financial Services Policy 2005–2010*);
 - Äriühingute juhtimistavade arengukava (*Corporate Governance Action Plan*);
 - De Larosière raport ja EL Komisjoni teatis uue finantsjärelevalvekorralduse kohta (märts, 2009).

Hetkeolukorra analüüs

Tugevused

- Eesti finantssektor on integreeritud tugevalt Põhjamaade finantsüsteemiga, mis eelkõige on aidanud kindlustada finantsstabiilsuse kõrge taseme finantskriisi olukorras.
- Eesti finantsalane regulatiivne raamistik vastab EL nõuetele ning on hiljuti tunnustatud ka OECD poolt. Finantsjärelevalve toimib efektiivselt.
- Raamatupidamise õiguslik raamistik vastab rahvusvahelistele standarditele, on kaasaegne ning heal tasemel.
- Rahapesualane regulatsioon ja selle rakendamine vastab rahvusvahelistele nõuetele (Moneyval hindamise ja järelhindamise positiivsed tulemused).
- Finantssektori infrastruktuur toimib tõhusalt ja läbipaistvalt.

Nõrkused

- Finantskriiside juhtimise raamistik (sh regulatsioon ning koostöövõrgustik) ei pruugi olla piisav kriiside efektiivseks ennetamiseks ja lahendamiseks.

- Mitmed finantssektori osad (nt fondihaldus) on osutunud finantskriisi tingimustes haavatavaks, mis osaliselt viitab vajadusele arendada regulatiivset raamistikku ja finantsjärelevalve kvaliteeti.
- Tarbijate teadmised finantsteenustest on piiratud ning elanikkonna finantsteenuste alaste teadmiste arendamise süsteem ei vasta vajadustele. Finantsteenustealaste vaidluste lahendamise raamistik tarbijate abistamiseks ei ole piisavalt tõhus.
- Reguleerimise väljatöötamisele eelnev mõjuanalüüs on vähene ja/või ebahühtlane.

Ohud

- Finantskriisi mõju tõttu võib suureneda tõenäosus raskuste esinemiseks mõnel süsteemse tähtsusega krediidiasutusel või kindlustusandjal, samuti oluliste tõrgete tekkeks makse- või arveldussüsteemide töös.
- Siseturu piiratus ja ettevõtluse struktuur, kus domineerivad välismaise päritoluga suurettevõtted, võib viia kodumaise kapitalituru mahu ja likviidsuse edasise vähenemiseni.
- Probleemid majanduses ja finantssektoris nõrgestavad elanikkonna usku olemasolevate või kavandatavate sotsiaalkindlustuskeemide suhtes, mis tuginevad osaliselt või täielikult finantssektorile (näiteks maksete peatamine II sambasse, fondide varade väärtuse langus).
- Raamatupidamisaruannete ja audiitortegevuse kvaliteet võib langeda, audiitortegevuse järelevalve tase võib nõrgeneda ning jääda maha rahvusvaheliselt vajalikuks peetavast tasemest või tunnustatud praktikast.
- Rahvusvahelise rahapesu ja terrorismi rahastamisega seotud huvi ja aktiivsus Eesti suunal võib tõusta.
- Hasartmängusõltlaste arvu võimalik suurenemine ja kaughasartmängude levik.

Võimalused

- Demograafilistest arengutest tulenevad pikaajalised väljakutsed loovad soodsa pinnase finantssektoril põhinevate lahenduste rakendamiseks sotsiaalkindlustuses.
- Riigil on võimalik luua eeldusi, soodustamaks teatud valdkondades (nt. varahaldus, privaatpangandus) Eesti potentsiaali arendada finantskeskuseks Põhja-Balti regioonis.
- Finantssektori tihed integreeritus Skandinaavia finantssüsteemiga ning Põhja-Balti finantsjärelevalve ja kriisijuhtimise alane tõhusam koostöö, samuti EL õiguse arengud võimaldavad saavutada suurema kindlustunde finantssüsteemi stabiilsuse osas, mis omakorda suurendab kogu finantssüsteemi usaldusväarsust.
- Riigipoolsete meetmete rakendamine (riigiettevõtete noteerimine, riigivõlakirjad, jms), mis soodustavad kapitalituru arengut ja ettevõtluskeskkonna läbipaistvust.
- Kujunemisjärgus finantsteenuste pakumise turg võimaldab elanikkonna finantsalaseid teadmisi lihtsamate ja efektiivsemate (sh elektrooniliste) vahenditega edendada.

Strategilised eesmärgid aastateks 2011–2014

Eesmärk 1. Konkurentsivõimeline ja usaldusväärne finantskeskkond⁸

Eesmärgi saavutamise mõõtmise **indikaatorid**

Mõjuindikaator	Algtase	2011	2012	2013	2014
1. Finantsvahenduse osatähtsus SKP-s	4% (2008)	vastav näitaja \geq 4%			
2. Säästmise ⁹ maht / SKP	20% (2008)	\geq 23%	\geq 25%	\geq 26%	\geq 27%
3. Börsi turukapitalisatsioon / SKP	8,2% (2008)	\geq 20%	\geq 25%	\geq 30%	\geq 30%
4. Võlakirjaturu kapitalisatsioon ¹⁰ /SKP	4,6% (2008)	\geq 7%	\geq 8%	\geq 9%	\geq 10%
5. Erasektori laenude/ hoiuste suhe ¹¹	1,8 (2008)	1,7	1,7	1,6	1,5
6. II samba fondide pikaajaline reaaltootlus (20 aasta libisev keskmine) ületab 2,5%	ei (-0,5%)* (2008)	ei**	ei***	ei****	jah*****
7. RABLe esitatud teatiste rahalise mahu ja SKP suhe	43,5% (2009)	<50%	<50%	<45%	<45%
8. Uurimisorganitele edastatud materjalide ja RABLe esitatud teatiste ja suhe	4,4% (2009)	<5,0%	<5,0%	>5,0%	>5,0%

*periood 2002 lõpp–2009 lõpp, sulgudes tegelik tulem

**periood 2002–2011,

***periood 2002–2012,

****periood 2002–2013,

*****periood 2002–2014

Eesmärgi saavutamiseks on kavandatud kolm meetet: finantssektori usaldusväarsuse, konkurentsivõimelisuse ja atraktiivsuse suurendamine, finantssektorit kaasavate sotsiaalkindlustusskeemide arendamine ning rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise alase õigusliku keskkonna kujundamine ja rakendamine.

Meede 1.1. Finantssektori usaldusväarsuse, konkurentsivõimelisuse ja atraktiivsuse suurendamine

Meetme rakendamise tulemuslikkuse hindamise **indikaatorid**

Tulemusindikaator	Algtase	2011	2012	2013	2014
1. EK algatatud finantspoliitikaalaste EL õigusaktide Eesti õigusesse ülevõtmisega seotud rikkumismenetluste arv	Eesti suhtes on algatatud üks rikkumismenetlus (2009)	Algatatud ei ole ühtegi rikkumismenetlust			
2. IMFi FSAP-i hinnang Eesti finantssektorile	Üldhinnang: positiivne (2009)	Järelhindamised on positiivsed			
3. Süsteemse finantskriisi realiseerumine	ei (2009)	Ei			

⁸ Vaadeldava perioodi eesmärgiks on taastada globaalse finantskriisi tõttu kannatada saanud finantskeskkonna konkurentsivõime ja usaldusväarsus jälgides samas, et teenusepakkujate ärihuvid ning avalikkuse huvid seoses finantsstabiilsuse tagamise ning tarbijakaitsete ja sotsiaalsete riskide maandamisega oleksid omavahel tasakaalustatud.

⁹ Säästmise all mõeldakse eraisikute säästuhoiuseid, II ja III samba varasid ning investeerimiskriisiga elukindlustust.

¹⁰ Võlakirjade all peetakse silmas kõiki EVKs registreeritud võlakirjaemissioone, sh ka börsil noteerimata.

¹¹ 2009.aasta novembri seisuga.

Tulemusindikaator	Algtase	2011	2012	2013	2014
4. Tarbijakaebuste arv kasvab stabiilselt	ca 153 (2009)	vahemik 200–300			
5. Eestis asutatud Euroopa äriühingute (SEde) arv	3 (2008)	4	4	4	4
6. Investeeringufondide (v.a pensionifondide) arv	46 (2008)	50	60	65	70
7. Investeeringufondide (v.a pensionifondid) maht (mld)	8,1 (30.09.2009)	13	17	23	30

Meetme tulemuste saavutamiseks on kavandatud järgmised **tegevused**:

- Finantsturvavõrgustiku ja koostöövõrgustiku jätkuv edasiarendamine, sh riigile piisavate ja asjakohaste meetmete tagamine finantskriiside juhtimiseks ja lahendamiseks. Tagatisskeemide regulatsiooni täiendamine, sh kindlustusandjate tagatisskeemi loomine EL vastava direktiivi alusel. Vahe tulemus: vastavad regulatsioonid on rakendatud, koostöö siseriiklike ja välispartneritega toimib, kriisijuhtimise kava on pidevalt uuendatud (2012), tagatisskeemide regulatsioon on ajakohastatud (2014).
- Uuendatud EL finantsjärelevalve korralduse rakendamine. Vahe tulemus: vastavad regulatsioonid täiendatud ja rakendatud (2011).
- Pankade riskipõhiste kapitalinõuete täiendatud regulatsiooni ning kindlustusandjate uute solventsusnõuete (kindlustusandjate maksevõime nõuded) rakendamine. Vahe tulemus: vastu võetud ja rakendatud on uus kindlustustegevuse seadus (2012) ja krediidasutuste seaduse muudatused (2011).
- Elanikkonna finantsteenuste alaste teadmiste edendamine, sh keerukate finantstoodete kohta antava informatsiooni muutmine selgemaks ja läbipaistvamaks. Finantssektoris tekkivate vaiete lahendamise kohtuvälise süsteemi loomine. Vahe tulemus: aastaks 2013 on välja töötatud ja rakendatud regulatsioon, mis käsitleb finantsteenuste tarbijatele antavat informatsiooni finantstoodete kohta. Uus vaidluste lahendamise süsteem on käivitunud (2012).
- Finantsjärelevalve subjektide sanktsioneerimise poliitika ülevaatamine ning süütegudega (väärtegudega) seotud karistumäärade ülempiiride tõstmine. Vahe tulemus: vastavad regulatsioonid on vastu võetud ja rakendatud (2012).
- Väärtpaberite ja pensionifondide osakute registripidamise, sh väärtpaberiarvelduste toimimise analüüs ning uuendatud kontseptsiooni väljatöötamine. Uue võimaliku väärtpaberite keskregistripidaja konkursi läbiviimine. Vahe tulemus: uuendatud seadus on vastu võetud ja rakendatud, vajadusel on läbi viidud uus konkurss (2014).
- Finantssektori konkurentsi tõstmisele suunatud tegevused ja eelduste loomine uute finantsteenuste turuletulekuks, sh õigusliku ja maksukeskkonna analüüs eesmärgiga kaardistada finantsteenuste pakkumist takistavad ning soodustavad tegurid. Vahe tulemus: analüüs koos ettepanekutega on valminud (2012).
- Investeeringufondide alase regulatsiooni täiendamine ja mitmekesistamine. Vahe tulemus: uus investeeringufondide seadus ja muu regulatsioon välja töötatud ning rakendatud (2011).
- Hüpotekfinantseerimisega seotud regulatsiooni arendamine, sh võimaliku pandikirja (nn tagatud laenude väärtpaberistamise) regulatsiooni väljatöötamine. Vahe tulemus: vastav analüüs on läbi viidud aastaks 2012 ning põhjendatuse korral on regulatsioon välja töötatud 2013.

Meede 1.2. Finantssektorit kaasavate sotsiaalkindlustuskeemide arendamine

Meetme rakendamise tulemuslikkuse hindamise **indikaatorid**

Tulemusindikaator	Algtase	2011	2012	2013	2014
1. EK algatatud finantspoliitika-alaste EL õigusaktide Eesti õigusesse ülevõtmisega seotud rikkumismenetluste arv	Eesti suhtes ei ole algatatud rikkumismenetlusi (2009)	Sama, mis aastal 2009			
2. III sambaga hõlmatud inimeste arv	126 700 (2009)	130 000	140 000	150 000	165 000
3. III sambasse sissemakse teinud inimeste keskmise sissemakse suhe nende keskmisesse palka	2,9% (2008)	2,9%	3%	4%	5%
4. II samba pensionifondide tasude ja aasta keskmiste fondimahtude suhe	1,7% (2009)	1,5%	1,4%	1,3%	1,3%
5. Liikluskindlustuseta liiklevate sõidukite osakaal	1,48% (2009)	1,30%	1,20%	1,10%	1%

Meetme tulemuste saavutamiseks on kavandatud järgmised **tegevused**:

- Kohustusliku kogumispensionide süsteemi (II samba) regulatsiooni arendamine eesmärgiga võtta arvesse finantskriisist saadud kogemused, täpsustada vajadusel kogumispensionide väljamaksetega seotud regulatsiooni. Vahetu tulemus: finantskriisist saadud õppetunde kajastavad muudatused on välja töötatud ja rakendatud aastaks 2011, väljamaksete regulatsiooni esmane ülevaatamine ja vajadusel täpsustused regulatsioonis on teostatud aastaks 2013.
- Täiendava kogumispensionide süsteemi (III samba) regulatsiooni ajakohastamine eesmärgiga võtta arvesse senisest praktikast, sh finantskriisist, saadud kogemused. Suurendada III sambaga hõlmatud elanikkonna hulka, suurendades ka tööandjate panust, ning täpsustada vajadusel pensioni väljamaksete regulatsiooni. Vahetu tulemus: kogumispensionide seaduse ja teiste asjakohaste seaduste muudatused on välja töötatud ning rakendatud aastaks 2011.
- Liikluskindlustuse regulatsiooni ajakohastamine, et lihtsustada kindlustuskatte omandamist, kannatanute nõuete rahuldamist ning vähendada liikluses osalevate kindlustamata sõidukite hulka. Vahetu tulemus: uus kohustusliku liikluskindlustuse seaduse redaktsioon on välja töötatud ja rakendatud aastaks 2011.
- Uute võimalike finantssektorit kaasavate sotsiaalkindlustuskeemide analüüsimine ja vastavate kontseptsioonide väljatöötamine eesmärgiga pakkuda (kindlustus)lahendusi, mis leevendavad sotsiaalsete riskide (eelkõige elanikkonna terviseriskide) rahalisi tagajärgi õiglaselt ja tõhusalt ning soodustavad ennetavat käitumist. Vahetu tulemus: analüüsitud on finantssektoril põhinevaid sotsiaalkindlustuskeeme ning välja on töötatud võimalikud alternatiivid, eelkõige seoses ravikindlustusega ning tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustusega (2012–2013).

Meede 1.3. Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise alase õigusliku keskkonna kujundamine ja selle rakendamine

Meetme rakendamise tulemuslikkuse hindamise **indikaatorid**

Tulemusindikaatorid	Algtase	2011	2012	2013	2014
1. Rahvusvahelistel koolitustel/hindamisviisidel eksperdina osalemiste arv aastas	-	Kord kahe aasta jooksul	Kord ühe aasta jooksul	Kord ühe aasta jooksul	Kord ühe aasta jooksul

Tulemusindikaatorid	Algtase	2011	2012	2013	2014
2. Rahvusvahelised hinnangud rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise alasele olukorrale	2009 ja soovitatav sihttase: oluliste märkusteta hinnangud rahvusvahelistelt institutsioonidelt.				

Meetme tulemuste saavutamiseks on kavandatud järgmised **tegevused**:

- Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise alane regulatsioon, järelevalve (sh rahapesualaste kuritegude preventatsioon ja avastamine) ja kohtupraktika on tasemel, et valdkondlik mainerisk majanduskeskkonna tasemel ei realiseeruks. Vahtu tulemus: rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamist võimaldav õiguslik keskkond on kujundatud, rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seadus on vajadusel kaasajastatud vastavalt praktikas esilekerkinud probleemide ja EL õiguse võimalike arengute alusel. Kuritegeliku tegevusega saadud vahendite varjamise ja kasutamise võimalused on vähenenud.
- Osalemine Moneyvali ja teiste analoogiliste rahvusvaheliste organisatsioonide töös. Vahtu tulemus: Moneyvali IV hindamisvooru raames toimuv Eesti hindamisvisiit on ette valmistatud, raport koostatud ja kaitstud aastaks 2011. Vajadusel on enne Moneyvali IV hindamisvooru koostatud ja kaitstud Moneyvali III hindamisvooru 2. arenguraport.
- Vajadusel rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise valdkondliku arengukava väljatöötamise algatamine ning arengukava koostamise koordineerimine. Vahtu tulemus: vastav analüüs on tehtud 2010. aasta lõpuks ja arengukava on vajadusel välja töötatud 2013. aastaks.
- Eesti õiguse harmoneerimine rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise valdkonna rahvusvahelise regulatsiooniga. Vahtu tulemus: Varssavi konventsioon (*Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Proceeds from Crime and on the Financing of Terrorism*, 16 May 2005) on Eesti õigusesse üle võetud, konventsiooniga on ühinetud 2011. aasta lõpuks.

Eesmärk 2. Usaldusväärne ja avalikule huvile vastav arvestusalane informatsioon

Eesmärgi saavutamise mõõtmise **indikaatorid**

Mõjuindikaator	Algtase	2011	2012	2013	2014
1. Registreile esitatud ning kindlustandva audiitorteenusega (nt audit, ülevaatus) raamatupidamise aastaaruannete suhe	16,5% (2009)	Kuni 16%	<15%	<15%	<15%
2. Rahvamajanduse koguvarade, -käibe ja töötajate arvu ja kindlustandva audiitorteenusega raamatupidamise aastaaruannetes kajastatud varade, käibe ja töötajate arvu suhe	93,4% (2009)	<90%	<85%	<85%	<85%
3. Arvestusalal kutse või kutsetaseme omandanud spetsialistide arv aastas	38 (2009)	<50	<75	<75	<75
4. Järelevalveliste toimingutega aastas hõlmatavate kutseühenduse liikmete osatähtsus	ca 10%	Kuni 15%	>15%	<20%	<20%

Eesmärgi saavutamiseks on planeeritud kaks meetet: arvestusala (sh raamatupidamine ja audiitortegevus) õigusliku keskkonna kujundamine ja audiitortevuse järelevalve teostamine.

Meede 2.1. Arvestusala (sh raamatupidamine ja audiitortegevus) õigusliku keskkonna kujundamine

Meetme rakendamise tulemuslikkuse hindamise **indikaatorid**

Tulemusindikaator	Algtase	2011	2012	2013	2014
1. EK algatatud arvestuspoliitika-alaste EL õigusaktide Eesti õigusesse ülevõtmisega seotud rikkumismenetluste arv	1 (2009)	Eesti suhtes ei ole algatatud rikkumismenetlusi			
2. Aruandlus- ja auditeerimisstandardite kvaliteet paraneb ¹²	26. (2008)	<25	<20	<20	<20
3. Maailmapanga hinnang audiitortegevuse regulatsioonile ¹³	Regulatsioon ebaühtlane	-	Oluliste märkusteta	-	-
4. Kutseksamite süsteem käivitatud, kutseksamite arv aastas	-	min 1	<3	<5	Pidev
5. Audiitorite uuestiastestimine, loodud võimalus osalemiseks vastavalt koolitusel ja kutseksami eriosal	-	min 350	-	-	-

Meetme tulemuste saavutamiseks on kavandatud järgmised **tegevused**:

- Rahandusala aruandluse õigusliku raamistiku kaasajastamine. Vahetu tulemus: raamatupidamise seaduse uus redaktsioon välja töötatud ja rakendatud 2011. aastaks. Möödunud perioodide rahandusala aruandlus on objektiivne, piisav, tõene ja aus.
- Usaldusväärse (st moonutamata ja kindlust lisava vandeaudiitori aruandes avaldatud arvamusega) möödunud perioodide rahandusala aruandluse kujundamine, mis võimaldab teha asjakohaseid otsuseid. Vahetu tulemus: uus audiitortegevuse seaduse redaktsioon rakendatud 2010–2013.
- Põhjustatud ja vastuvõetavale halduskoormuse ning objektiivsuse ja usaldusväärse suhtele vastava avalikul huvil põhineva möödunud perioodide rahandusala info ja tulemusaruandluse (sh koostamine ja kontrollimine) väljatöötamine. Raamatupidamiskohustuslase, aruandekohustuslase ja audiitorkontrolli (erinevad audiitorteenused) kohustuse tekkimise künnise ja normiadressaatide ringi selgitamine. Vahetu tulemus: vastav statistika on koondatud, analüüsid on tehtud, kontseptsioon on välja töötatud ja eelnõu on ette valmistatud.
- Rahvusvahelisel finantsaruandluse standardil (IFRS) põhineva elektroonilise (XBRL-põhine) majandusaasta aruande koostamise ja esitamise põhimõtete väljatöötamine. Vahetu tulemus: vastav kontseptsioon on välja töötatud ja eelnõu on vajadusel vastu võetud 2012. aastaks.
- Põhimõtete väljatöötamine rahvusvahelise finantsaruandluse standardi (IFRS for SMEs) rakendamiseks väikese ja keskmise suurusega ettevõttele. Vahetu tulemus: vastav kontseptsioon on välja töötatud ja eelnõu on vajadusel vastu võetud 2012. aastaks.

¹² Indikaator põhineb Eestile *The Global Competitiveness Report* raames antaval hinnangul. Soovitav sihttase: auditeerimis- ja aruandlusstandardite kvaliteedi tõus 2008. aasta raporti tasemelt (26. koht 134-st) kõrgemale.

¹³ Indikaator põhineb Eestile Maailmapanga missiooni tulemusena antaval hinnangul. Tegemist on kvalitatiivse indikaatoriga, mille osas numbrilisi näitajaid või kriteeriume ei anta. Soovitav sihttase: hinnangud oluliste märkusteta. Hindamissiooni eeldatav aeg on 2012. aasta.

- Põhimõtete väljatöötamine arvestusala asjatundjate ühendamiseks ühte laiapõhjalisse avalik-õiguslikku juriidilisse isikusse. Vahe tulemus: vastav kontseptsioon on välja töötatud 2014. aastaks.
- Arvestusala asjatundjate kutseksamite süsteemi juurutamine ning kvalifikatsioonisüsteemi täiendamine ja sidumine rahvusvaheliselt tunnustatud süsteemidega (nt ACCA) või nende põhimõtetega arvestamine. Vahe tulemus: kutseksamite süsteem on juurutatud etapiviisiliselt 2010–2011 ja kvalifikatsioonisüsteemi täiendamise kontseptsioon on välja töötatud 2013. aastaks.
- Arvestusalase teadustegevuse soodustamine ning eelduste loomine valdkondliku oskussõnavara loomiseks ja täiendamiseks. Vahe tulemus: arvestusalase teadustegevuse taastumine on prioritseeritud ning valdkondlik oskussõnavara on süsteemselt uuenev.

Meede 2.2. Audiitortegevuse järelevalve teostamine

Meetme tulemuste saavutamiseks on kavandatud järgmised **tegevused**:

- Vandeaudiitorite ja audiitorühingute ning siseaudiitorite üle järelevalve teostamine ning kutseksamite uue süsteemi käivitamine, kutsete andmine, samaväärsuse tunnustamine ja audiitortegevuse registri asutamine ja pidamine. Vahe tulemus: audiitortegevuse avalik järelevalvesüsteem toimib, audiitortegevuse register asutatud ja kutseksamite süsteem on käivitatud (2010). Audiitortegevuse järelevalvesüsteem on piisavalt rahastatud ja turuosaliste negatiivsete mõjudeta. Šveitsi-Eesti koostööprogrammist rahastatud projekt on ellu viidud 2014. aastaks. Järelevalvesüsteem on täielikult välja kujundatud 2013. aastaks.

Eesmärk 3. Sotsiaalsete riskide realiseerumist tasakaalustav hasartmängu regulatsioon.

Eesmärgi saavutamise mõõtmise **indikaatorid**

Mõjuindikaator	Algtase	2011	2012	2013	2014
1. Hasartmänguturu rahalise mahu suhe SKPsse	3,1% (2009)	3,0%	<3,0%	<3,0%	<3,0%
2. Eesti hasartmängualasele järelevalvele allutatud kaughasartmängukorraldajate arv	-	>7	>7	>10	>12
3. Hasartmängusõltuvuse määr ¹⁴	Tänane tase on negatiivne. Soovitav sihttase: positiivne tulemus arengukava perioodi lõikes.				

Eesmärgi saavutamiseks on planeeritud meede hasartmängusektori regulatiivse raamistiku tõhustamine.

¹⁴ Indikaator on antud jah/ei valikuna. Vastus indikaator-küsimusele on positiivne, kui on täidetud järgmised kriteeriumid: a) saavutatakse hasartmängusõltuvuse juurdekasvu peatumine hiljemalt 2012. aasta lõpuks, b) strateegiaperioodi sees väheneb jooksvalt sõltuvuse juurdekasvu tempo, c) hasartmängusõltuvuse struktuurne nihe (rasketelt mängudelt kergetele).

Meede 3.1. Hasartmängusektori regulatiivse raamistiku tõhustamine

Meetme rakendamise tulemuslikkuse hindamise **indikaatorid**

Tulemusindikaator	Algtase	2011	2012	2013	2014
1. Uuringute arv hasartmängualase regulatsiooni efektiivsuse hindamiseks	Kord kolme aasta jooksul (2009)	Kord kahe aasta jooksul	Kord kahe aasta jooksul	Kord kahe aasta jooksul	Kord kahe aasta jooksul
2. Vastutustundliku hasartmängukorralduse koodeksiga ühinenud hasartmängukorraldajate arv	-	-	-	>5	>8

Meetme tulemuste saavutamiseks on kavandatud järgmised **tegevused**:

- Sotsiaalsete probleemide vältimine ja lahendamine. Vahetu tulemus: uus hasartmänguseadus on täies mahus rakendatud aastatel 2010-2015, vajalikud seadusemuudatused on välja töötatud ja rakendatud. Sektor toimib usaldusväärset, sektorit puudutav kohtupraktika on Euroopa Kohtu lahenditega vastavuses.
- Eesti seisukohtade väljatöötamine üleeuroopalise hasartmänguregulatsiooni põhimõtete kujundamiseks. Vahetu tulemus: seisukohad on välja töötatud 2011. aastaks ja Eesti huvid üleeuroopalise hasartmänguregulatsiooni kujundamisel on kaitstud.
- Vastutustundliku hasartmängukorralduse koodeksi väljatöötamise algatamine. Vahetu tulemus: vastutustundliku hasartmängukorralduse koodeksi väljatöötamisel on osaletud, koodeks on hasartmängukorraldajate poolt heakskiidetud (2013).
- Eelduste loomine kaughasartmängude regionaalse keskuse tekkimiseks Eestisse. Vahetu tulemus: vastav analüüs on tehtud 2012. aastaks.
- Uuringute korraldamine hasartmängualase regulatsiooni efektiivsuse (sh hasartmängusõltuvuse näitajad) hindamiseks. Vahetu tulemus: uuringud on läbi viidud.

TEGEVUSVALDKOND: MAKSU- JA TOLLIPOLIITIKA

Maksu- ja tollipoliitika valdkond hõlmab maksude, riigilõivude ja tollialast analüüsi, nõustamist, õigusloomet ja selle rakendamist. Maksu- ja tollipoliitika on suunatud avalike teenuste rahastamise ja riigi toimimise tagamisele, säilitades samaaegselt soodsa keskkonna majanduse arenguks.

Väga oluline on selles tegevusvaldkonnas RMI ning MTA vaheline sujuv koostöö. Olulised partnerid on Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, Eesti Tööandjate Keskliit, mitmed eriala- ja huviliidud ning teised valitsusasutused, Euroopa Komisjon ja Nõukogu. Oluline on konstruktivne koostöö teiste (lähi)riikide maksu- ja tollipoliitikat kujundavate asutustega. MTA jaoks on tähtsad ka partnerlussuhted sisejulgeolekuorganitega (politsei, piirivalve, prokuratuur) ja teiste riikide maksuhalduritega.

Tegevusvaldkonna strateegilised alusdokumendid:

- EL maksu- ja tollipoliitika Lissaboni strateegia toetuseks;
- EK teatis käibemaksustrateegia kohta;
- EL tolliliidu arengustrateegia;
- Euroopa Parlamendi ja Nõukogu otsus tolli ja kaubanduse paberivaba keskkonna kohta;
- ühenduse tollialane tegevusprogramm „Toll 2013”;
- Pariisi deklaratsioon tolli tulevikuroolist;
- OECD maksupoliitika valdkonna põhimõtted ja juhendid;
- IMFi memorandum Eesti maksusüsteemi kohta.

Hetkeolukorra analüüs

Tugevused

- Maksusüsteem on põhijoontes lihtne, läbipaistev ja maailmas tunnustatud.
- Maksupoliitika on seni mõjunud positiivselt Eesti majanduse konkurentsivõimele ja soodustanud (välis-)investeeringute kasvu.
- Areng toimub osaliselt pikaajaliste põhimõtete alusel, näiteks on suures osas rakendunud 2004. aastal heaks kiidetud ökoloogilise maksureformi (ÖMR) lähtealused.
- Maksuadministreerimine on tõhus, laialdaselt on kasutusel e-deklaratsioonid (80–100%) ja mitmesugused e-lahendused, sh tollivaldkonnas (elektrooniline ladustamisteadete süsteem TERM, elektrooniline loataotluste ja lubade esitamise süsteem LUBA ning elektrooniline mitterahaliste kohustuste haldamise süsteem MIKO).
- Reisijate maksukoormust kauba impordil on märkimisväärselt vähendatud: oluliselt tõsteti kaasas olevate kaupade maksuvabasid piirnorme, vähendati ühtset tollimaksumäära reisijatele ning suurendati kauba maksuvaba väärtust.

Nõrkused

- Maksusüsteem ja selle struktuur ei ole piisavalt kaitstud majandustsüklite mõju eest, sh ei sisalda piisavalt automaatseid kohandumismehhanisme.
- Majanduslanguse tõttu on maksulaekumised (sh maksubaas) vähenenud ja maksuvõlgnevused suurenenud. Maksutulud ei vasta riigi kuluvajadustele.

- Maksusoodustused ei põhine objektiivsel analüüsil, on algsest eesmärgist kaugenenud ja riigile kulukad, nende kaotamine ja/või piiramine on raskendatud.
- Regulatsioonide väljatöötamisele eelnev mõjuanalüüs on ebapiisav ja/või ebäühtlane. Mitmed maksumuudatused on kehtestatud väga lühikese tähtajaga, mis on tekitanud rakenduslikke probleeme ning õõnestanud maksusüsteemi usaldusväarsust.
- Tööjõu maksukoormus, eriti madalapalgaliste osas, on suhteliselt kõrge, samas sotsiaalkindlustuse valdkonna rahastamise maksubaas sõltub oluliselt tööturu olukorrast, mis kokkuvõttes kahjustab süsteemi jätkusuutlikkust.
- E-tolli infosüsteemid ei saa tähtaegselt valmis, ei liidestu üksteisega, infosüsteem ei toeta rakendatavaid poliitikaid.
- Eesti-Venemaa piiriületus on jätkuvalt aeglane, veokite ootejärjekorrad on pikad.

Ohud

- Rahvastiku vananemise ja demograafilise struktuuri muutuste ning võimaliku väljarände tõttu väheneb keskpikas perspektiivis oluliselt töötajate arv ja seega ka maksubaas, seda eriti sotsiaalmaksu ja tulumaksu osas.
- Euroopa toetusrahade võimalikul vähenemisel ei ole meie maksutulu tõenäoliselt piisav, et jätkata seniste poliitikate elluviimisega ning infrastruktuuri arendamise ja selle amortisatsiooni katmisega.
- Majanduse edasine kriisijärgne globaliseerumine toob kaasa majandusfaktorite liikuvuse suurenemise, mis omakorda teravdab maksukonkurentsi ja võib kahjustada Eesti maksusüsteemi konkurentsivõimet.
- Majanduslangus ja olukord tööjõuturul võib oluliselt mõjutada maksumaksjate motivatsiooni maksude maksmisest kõrvale hoiduda, mis omakorda võib kahjustada maksukuulekust ka pikemas perspektiivis.
- Kaudsete maksude, eriti aktsiiside järsud tõusud võivad suurendada salaturu osakaalu ja destabiliseerida vastavaid kaubaturge.
- ELi otsustusprotsessis konsensuse põhimõttel heaks kiidetud tollialaste õigusaktide teatud sätted või EK suunised ei toeta väikeriikide, sh Eesti huve.

Võimalused

- Muudatused rahvastiku ja majanduse struktuuris osutavad võimalustele laiendada ja mitmekesistada maksubaasi, et saavutada maksusüsteemi suurem jätkusuutlikkus ja vastupidavus majandustsüklitele.
- Majanduskriis on tõstnud avalikkuse teadlikkust meie fiskaalsete väljakutsete osas, mis suurendab valmisolekut maksumuudatuste ja -reformide läbiviimiseks. Lisaks on kasvanud valmidus nn roheliste maksude rakendusala laiendamiseks.
- Teatud sotsiaalkindlustuse valdkondades kindlustuspõhimõtete laiem rakendamine võimaldaks suurendada maksusüsteemi jätkusuutlikkust.
- Maksusoodustuste kulu käsitlemine riigieelarve kuluna (ministeeriumide eelarves), strateegiliste partnerite ja võimaluste leidmine maksusoodustuste kaotamiseks.
- Mõjude analüüsi senisest laialdasem rakendamine maksupoliitika väljatöötamisel, välishindajate regulaarne kaasamine maksusüsteemi jätkusuutlikkuse analüüsimisel.

Strateegilised eesmärgid aastateks 2011–2014

Eesmärk 1. Tõhus ja fiskaalselt jätkusuutlik maksusüsteem¹⁵

Eesmärgi saavutamise mõõtmise **indikaatorid**

Mõjuindikaator	Algtase	2011	2012	2013	2014
1. Üldise maksukoormuse jätkusuutlik tase (maksutulude suhe SKPsse) ¹⁶	34,7% (2009)	Soovitatav on, et sihttase ei langeks alla 33% ega tõuseks üle 36% ning et aasta-aasta võrdluses ei oleks kõikumine üle 1,5% SKPst			
2. Maksusüsteemi struktuur ehk kaudsete maksude ¹⁷ osakaal kogu maksulaekumistes ¹⁸	40,8% (2009)	Arengukava perioodi lõpuks peaksid kaudsed maksud moodustama vähemalt 46% kogu maksulaekumistest			

Eesmärgi saavutamiseks on kavandatud kaks meetet: maksusüsteemi jätkusuutlikkuse suurendamine, sh maksusoodustuste piiramine ja kaudsete maksude osakaalu tõstmine, ning tollikorralduse tõhususe suurendamine.

Meede 1.1. Maksusüsteemi jätkusuutlikkuse suurendamine, sh maksusoodustuste piiramine ja kaudsete maksude osakaalu tõstmine

Meetme rakendamise tulemuslikkuse hindamise **indikaatorid**

Tulemusindikaator	Algtase	2011	2012	2013	2014
1. Maksusoodustuste mõju maksutuludele. (maksusoodustuste suhteline maht võrreldes SKPga ja riigieelarve maksutuludega) ¹⁹	5,6 mld krooni (2009), s.o 2,7% SKPst ja 6,6% eelarve tuludest	Maksusoodustuste maht ei ületa arengukava perioodi lõpuks 1,8% SKPst ja 4,5% eelarve tuludest			
2. Koht Maailmapanga väljaande „ <i>Doing Business</i> ” maksude maksmise edetabelis	34. koht 181 riigi hulgas (2009)	-	-	-	Vähemalt 30. koht aastal 2014
3. EL maksualaste direktiivide ülevõtmisega seotud rikkumismenetluste puudumine	Rikkumismenetlusi ei ole algatatud (2009)	Rikkumismenetluste puudumine			

Meetme tulemuste saavutamiseks on kavandatud järgmised **tegevused**:

- Maksusoodustuste arvestamine eelarvekuluna. Vahetu tulemus: aastast 2012 on riigieelarves kõik maksusoodustused kajastatud kuluna.
- Tulumaksusoodustuste piiramine. Vahetu tulemus: tulumaksusoodustuste aastast piirmäär on vähendatud 50 000lt 30 000le (2012), eluasemelaenuintresside

¹⁵ Konkreetse perioodi põhieesmärgiks on stabiliseerida kriisis kannatada saanud maksusüsteem selliselt, et oleks tagatud maksulaekumiste piisavus ning maksusüsteemi fiskaalne jätkusuutlikkus. Seda tehakse põhiosas seniste maksupoliitika põhimõtete raames, tõstes kaudsete maksude (ja omandimaksude) osakaalu ning vähendades maksusoodustustega seotud kulu, millega muu hulgas peaks suurenema ka maksusüsteemi lihtsus. Jätkusuutlik on maksusüsteem, mis ühelt poolt tagab avalike (sh sotsiaalkindlustuse-alaste) teenuste osutamiseks ja riigi toimimiseks vajaliku raha ning teiselt poolt soodustab ettevõtluse arengut, väliskaubanduse turvalisust ning motiveerib säästvatele tarbimisele ja ressursikasutusele.

¹⁶ Hindamisel toetatakse SA avaldatud ja RM makromajandus- ja fiskaalprognooside andmetele.

¹⁷ Lähtudes eesmärgist, oleks õige maksusüsteemi indikaator meie jaoks selline, mis arvestaks kaudsete maksude hulgas ka mootorsõidukimaksu, mis aga kvalifitseeritakse otseseks maksuks ning mis käeolevas osakaalu protsendis ei sisaldu.

¹⁸ Hindamisel toetatakse eelkõige RM andmetele.

¹⁹ Hindamisel toetatakse eelkõige RM andmetele.

- maksustatavast tulust mahaarvamise soodustus on kaotatud (2014).
- Maksuvaba tulu suurendamine maksusoodustuste vähendamise arvel. Vahetu tulemus: maksuvaba tulu on aastast 2014 soovitatavalt $\frac{3}{4}$ alampalgast.
 - Peamise elukoha müügiga seotud tulumaksusoodustuse piiritlemine. Vahetu tulemus: maksusoodustus kehtib alates aastast 2011 ainult peamise elukoha (kodu) müügitulule.
 - Kapitalitulude maksustamise reeglite ühtlustamine ja neutraalsemaks muutmine. Vahetu tulemus: erinevused füüsiliste ja juriidiliste isikute kapitalitulude ning erinevate finantsinstrumentide maksustamisel on vähenenud (2011).
 - Sotsiaalkindlustuse rahastamise jätkusuutlikkuse tagamine. Vahetu tulemus: rakendatud on eelkõige pensioni- ja ravikindlustuse rahastamise süsteemi muudatused, mis tagavad süsteemi piisava rahastamise keskpikas perspektiivis suurendamata tööjõu maksukoormust (võimalikud alternatiivid: 1) pensioni- ja ravikindlustuse osaline rahastamine riigieelarvest eelkõige kaudsete maksude laekumiste arvelt; 2) sotsiaalmaksureform, mille käigus jagatakse sotsiaalmaks pensionikindlustuse ja ravikindlustuse osaks muutes ka maksubaasi; 3) mõni muu lahendus).
 - Maa maksustamise neutraalsemaks muutmine. Vahetu tulemus: aastast 2013 rakendub uus maamaksuseadus, sh maksumäärad vahemikus 0,5–2,5% maa maksustamishinnast, läbi on viidud maa korraline hindamine.
 - Käibemaksusoodustuste vähendamine. Vahetu tulemus: senised soodusmäärad on kas osaliselt või täielikult kaotatud või nende ulatust on piiratud (2014).
 - Alkoholiaktsiisi tõstmine vähemalt THIGA samas tempos ja maksustamine võimalikult proportsionaalselt etanooli sisalduse järgi joogis, sõltumata alkoholi liigist, võttes arvesse arenguid ELi tasandil. Vahetu tulemus: aastaks 2014 on vastavad seaduse muudatused rakendatud.
 - Erimärgistatud vedelkütuse soodustuste piiramine. Vahetu tulemus: rakendatud süsteemi muudatused, sealhulgas erimärgistatud vedelkütuse aktsiisimäära tõstmine, ja/või soodustust saavate kasutusala arvu vähendamine ning põhjendatuse korral kogu süsteemi ümberkorraldamine.
 - Ökoloogilise maksureformi (ÖMR) edasiarendamine. Vahetu tulemus: põhjendatud ulatuses on tõstetud energiatoodete aktsiise ning keskkonnatasusid.
 - Pakendiringluse korrastamine läbipaistva maksustamise kaudu. Vahetu tulemus: senine pakendiaktsiisi süsteem asendatakse sellise pakendite maksustamise süsteemiga (2014), mis hõlmab laiemat maksubaasi (sh kilekotid) ning mõjutab efektiivselt pakendiringluse korraldamist ja täidab ka fiskaalset eesmärki.

Meede 1.2. Tollikorralduse tõhususe suurendamine

Meetme rakendamise tulemuslikkuse hindamise **indikaatorid**

Tulemusindikaator	Algtase	2011	2012	2013	2014
1. Koht Maailmapanga väljaandes „ <i>Doing Business</i> ” lihtsa kaubavahetuse edetabelis	5. koht (01.06.2008); 3. koht (01.06.2009)	Vähemalt 5. koht kogu perioodi jooksul aastatel 2011–2014.			
2. Tolliformaalsuste teostamiseks kuluv aeg „ <i>Doing Business</i> ” edetabelis	Keskmiselt 5 päeva (2009)	-	-	-	Keskmiselt 3 päeva (keskse tollivormistuse korral), ülejäänud juhtudel keskmiselt 5 päeva

Meetme tulemuste saavutamiseks on kavandatud järgmised **tegevused**:

- Tolli ja kaubanduse paberivaba keskkonna rakendamise koordineerimine. Vahetu tulemus: tolliasutuste ja kõikide asjassepuutuvate asutuste, institutsioonide ning ettevõtjate vahel toimib elektrooniline andmevahetus ühtse liidese (*single window*) kaudu aastast 2014.
- Tollimaksusumma kogumiskulude jagamine, käibemaksusumma laekumise koha määramine, kauba kajastamine statistikas ning siseriiklike keeldude ja piirangute rakendamine keskse tollivormistuse korral. Vahetu tulemus: rakendatud on optimaalsed lahendused.
- Rahvusvahelise tarneahela turvalisuse ja ohutuse tõstmine samaaegselt seadusliku kaubanduse hõlbustamise ja tollieeskirjade lihtsustamisega. Vahetu tulemus: turvalisuse ja ohutuse tõstmisest tingitud halduskoormuse kasv on tasakaalustatud kaubanduse hõlbustamisest ja tollieeskirjade lihtsustamisest tuleneva halduskoormuse vähenemisega.
- Võitlus ebaausa ja ebaseadusliku kaubandusega. Vahetu tulemus: õiguslikud meetmed intellektuaalset omandit rikkuva kauba, rahapesuks ja terrorismi rahastamiseks mõeldud sularaha ning narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ebaseadusliku kaubanduse vastu võitlemiseks on vastu võetud ja rakendatud.

Eesmärk 2. Klientide²⁰ õiguskuulekus on kasvanud ja õiguskuuleka kliendi halduskoormus on vähenenud

Eesmärgi saavutamise mõõtmise **indikaatorid**

Mõjuindikaator	Algtase	2011	2012	2013	2014
1. Kliendirahulolu halduskoormusega. ²¹	Esimene uuring viiakse läbi aastal 2010	-	Hinnang keskmiselt vähemalt 4,0 palli (5-pallises süsteemis)	-	Hinnang keskmiselt vähemalt 4,0 palli (5-pallises süsteemis)
2. Õiguskuulekus. ²²	Määratletakse 2010. aasta tegelike andmete alusel.	Iga aasta näitaja on suurenenud võrreldes eelmise aastaga			

Eesmärgi saavutamiseks on kavandatud meede klientide õiguskuulekuse suurendamine ja õiguskuuleka kliendi halduskoormuse vähendamine.

²⁰ Kliendiks loetakse kõiki, kes MTAga kontakteeruvad ja kellega MTA kontakteerub läbi teenuste ja toimingute, mida MTA osutab ja läbi viib.

²¹ Indikaator on esitatud jah/ei valikuna. Vastus on positiivne, kui on täidetud järgmine kriteerium: Klientide rahulolu MTA-ga seotud halduskoormusega on hinnatud keskmiselt vähemalt 4,0 palliga (5-pallilises süsteemis). Esimene toodud näitajat kajastav uuring viiakse läbi 2010. aastal, kordusuuringud 2012 ja 2014.

²² Vastus on positiivne, kui on täidetud järgmine kriteerium: õiguskuulekate klientide osakaal klientide üldarvust kasvab. Kriteeriumi tulem saadakse mitteõiguskuulekate klientide elimineerimisel klientide üldarvust ning saadud tulemuse võrdlemine eelmise aasta vastava näitajaga. Õiguskuulekaks loetakse maksumaksjat, kes esitab oma deklaratsioonid ja tasub oma maksekohustused õigeaegselt.

Meede 2.1. Klientide õiguskuulekuse suurendamine ja õiguskuuleka kliendi halduskoormuse vähendamine

Meetme rakendamise tulemuslikkuse hindamise indikaatorid

Tulemusindikaator	Algtase	2011	2012	2013	2014
1. Aruandlusdistsipliini mittejärgivate maksumaksjate osakaal ²³	27% (2008) 22% (2009)	Iga aasta näitaja on vähenenud võrreldes eelmise aastaga			
2. Deklaratsiooni esitamisega keskmine hilinemine päevades ²⁴	10 päeva (2009)	Iga aasta näitaja on vähenenud võrreldes eelmise aastaga			
3. Mitteõigeaegselt tasutud deklaratsioonijärgsete maksukohustuste arvuline osakaal ²⁵	18% (2009)	Iga aasta näitaja on vähenenud võrreldes eelmise aastaga			
4. Mitteõigeaegselt tasutud deklaratsioonijärgsete maksukohustuste summaline osakaal ²⁶	9% (2009)	Iga aasta näitaja on vähenenud võrreldes eelmise aastaga			
5. Ajatamisgraafikute mahajäämuse osakaal ²⁷	25% (2009)	Iga aasta näitaja on vähenenud võrreldes eelmise aastaga			
6. Legaalsete hasartmängude osakaal	Uus mõõdik, 2009 tase puudub	Iga aasta näitaja on vähemalt 90%			
7. MTAgas 100% elektrooniliselt suhtlevate klientide osakaal ²⁸	84% (2009)	Iga aasta näitaja on suurenenud võrreldes eelmise aastaga			
8. Kliendikülastuste arv (jälgitakse kõigi klienditeeninduskohtade kliendikülastuste osas)	382 040 (2009)	Iga aasta näitaja on vähenenud võrreldes eelmise aastaga			
9. Väljastatud tollihõlbustuste arv ²⁹	20 (2008) 24 (2009)	Iga aasta näitaja on suurenenud võrreldes eelmise aastaga			

Meetme tulemuste saavutamiseks on kavandatud järgmised tegevused:

- Kliendi eripära ja majandustegevuse keskkonda arvestav kontrollitegevuste planeerimine ja meetmete rakendamine. Vahetu tulemus: kõiki protsesse hõlmav elektrooniline riskijuhtimise süsteem on loodud (2012) ning metoodika kliendigruppidele suunatud tegevuse mõju analüüsiks ja hindamiseks on välja töötatud (2012).
- Kliendi- või süsteemipõhiste järelevalveliste protsesside arendamine. Vahetu tulemus: loodud on organisatsioonisisesele elektroonsed töökeskkonnad (2012), juurutatud on järelevalveliste tööprotsesside kvaliteedistandardid (2012) ning kasutusele on võetud kaasaegne tehniline varustus (2014).

²³ Tulemusmõõdikut jälgitakse TSD, KMD (s.h. VD) ja FIDEK e-vormi esitamiskohustusega isikute osas. Isik loetakse mõõdiku arvestuses võrdseks ühega, olenemata tema aruandlusdistsipliini mittetäitmise episoodide arvust.

²⁴ Tulemusmõõdikut jälgitakse hilinemisega esitatud TSD ja KMD deklaratsioonide juhtumite ja nende hilinemiste päevade arvu osas.

²⁵ Tulemusmõõdikut jälgitakse deklaratsioonidest tulenevate maksusummade tasumise kohustuste koguarvu ja mittetäidetud kohustuste koguarvu osas.

²⁶ Tulemusmõõdikut jälgitakse kõigi deklaratsioonidest tulenevate maksuliikide lõikes tasumisele kuuluvate maksusummade kogusumma ja mittetäidetud kohustuste kogusumma osas.

²⁷ Tulemusmõõdikut jälgitakse ajatamisotsuste koguarvu ja ebakorrektselt täidetud ajatamisgraafikute osas.

²⁸ Tulemusmõõdikut jälgitakse maksukohustuslaste osas, kes esitasid kõik maksudeklaratsioonid elektroonselt.

²⁹ Tulemusmõõdikut jälgitakse klientidele aasta jooksul väljastatud järgmiste hõlbustuste osas: volitatud saajad/saatjad, TIR volitatud saajad, kinnitatud eksportööri staatus, volitatud ettevõtja (AEO) sertifikaat, tollistaatuse kinnitamine.

- Elektroonilise teeninduskeskkonna arendamine, uute e-teenuste väljatöötamine ning nende kasutamise turvalisuse tõstmine. Vahe tulemus: paberdokumendid on asendunud elektrooniliste ja digitaalselt allkirjastatud dokumentidega (2012). Maksukohustuslaste registreerimiseks ja deklareerimiskohustuste täitmiseks on välja töötatud uued lahendused (2014) ning sisse on seatud pidev järelevalvemehhanism e-teenustele esitatavate turvanõuete täitmise kontrolliks (2011).
- Teenuste ühendamise ja infovahetuse tõhustamine koostöös avaliku ja erasektori organisatsioonidega. Vahe tulemus: loodud on teiste ametkondade vajadusi arvestav süsteem kliendiandmete kogumiseks, haldamiseks ja arhiveerimiseks (2012), aktiivselt on osaletud riigisisestes ja rahvusvahelistes projektides (2014) ning erinevaid ametkondi ühendavad uued teenused on välja töötatud (2014).
- Kliendi vajadustega arvestava teeninduse korraldamine ja teenuse kättesaadavuse tagamine. Vahe tulemus: asukohast sõltumatute tööprotsesside jaoks on välja arendatud kompetentsikeskustele tuginev lähenemine (2012). Klienditeenindus on koondatud keskustesse ja logistiliselt olulisematesse kohtadesse (2014) ning välja on arendatud püsivad iseteeninduspunktid ja määratletud liikuva teeninduse põhimõtted (2014). Klienditeeninduse protsesside kvaliteedistandardid on juurutatud (2012).
- Hasartmängusektori järelevalvesüsteemi ümberkorraldamine ning uute aruandlus- ja kontrollisüsteemide juurutamine. Vahe tulemus: hasartmängusektori järelevalve uuendatud süsteemi etapiviisiline juurutamine on lõpetatud 2011. aasta lõpuks. Hasartmängusektori järelevalveorganisatsioonist on kujunenud valdkondlik kompetentsikeskus.

TEGEVUSVALDKOND: HALDUSPOLIITIKA

Halduspoliitika hõlmab riigi palga- ja haldusorganisatsiooni korralduse avaliku teenistuse arendamise, riikliku statistika, riigivara, riigiabi ja riigihangete alase poliitika kujundamist, analüüsi, nõustamist ning õigusloomet. Riigi finantsjuhtimise osas korraldatakse riigi raamatupidamist, tagatakse riigiasutuste kassaline teenindamine ning EL toetuste ja välisabi väljamaksete sihipärasus, korraldatakse riigi finantsvarade ja -kohustuste haldamist, juhitakse riigi rahavoogusid ning kujundatakse vastav õiguslik raamistik.

RM ja tema valitsemisala tegevus on selles valdkonnas seotud peamiselt teiste riigiasutustega, seda nii riigivara, riigi palgapoliitika ja haldusorganisatsiooni korralduse, riigiabi ja riigihangete kui ka raamatupidamise osas. Samuti on nendel valdkondadel tugev seos riigi eelarvepoliitikaga. RMi oluliseks partneriks selles tegevusvaldkonnas on EK. Riigikassa peamisteks partneriteks on riigiasutused, pangad ja rahvusvahelised finantsinstitutsioonid. SA peamisteks koostööpartneriteks on riigiasutused, ettevõtted ning teadus- ja akadeemilised ringkonnad statistika tarbijatena, rahvusvahelised organisatsioonid ning andmeesitajad.

Tegevusvaldkonna strateegilised alusdokumendid:

- Uuendatud konvergenstsiiprogramm 2010 ning Riigi eelarvestrateegia 2010–2013;
- Eesti säästva arengu riiklik strateegia „Säästev Eesti 21”;
- „Riiklik struktuurivahendite kasutamise strateegia 2007–2013” ning valdkondlikud rakenduskavad;
- Lissaboni strateegia;
- EL statistikasüsteemi tegevusjuhised (*European Statistics Code of Practice*);
- EL statistikadirektiiv;
- EL statistikaprogramm 2008–2012;
- EL valge raamat „Äriühingute juhtimistavade arengukava” (*Corporate Governance Action Plan*);
- *OECD Principles of Corporate Governance* ;
- *OECD Guidelines on Corporate Governance of State-Owned Enterprises*.

Hetkeolukorra analüüs

Tugevused:

- Raamatupidamine baseerub rahvusvahelistel standarditel ning on auditeeritud sarnastel alustel alates aastast 2004.
- Käivitatud on mitmed olulised projektid, mis väliskeskkonnapoolse surve toel võimaldavad ellu viia halduspoliitika eesmärged:
 - kinnisvara inventuur annab värske ülevaate riigile kuuluvast hoonestatud kinnisvarast, selle kasutusintensiivsusest ja riigi kinnisvaraportfelli optimeerimise võimalustest;
 - kinnisvaraportaali aitab tulevikus langetada ratsionaalseid otsuseid riigi kinnisvaravajaduste osas;
 - e-riigihangete keskkonna loomine lihtsustab hangete läbiviimist ja riigihangete seaduse rakendamist; keskkonnast on kättesaadavad lihtsad menetlusjuhendid koos näidistega ning koolitusmaterjalid;
 - avaliku teenistuse palgakorralduses ja personaliarvestuses tööperede

klassifikaatori kasutuselevõtt aitab kaasa avaliku halduse läbipaistvusele, sest uus arvestussüsteem tagab riigi personalistatistika selguse ning läbipaistvuse.

- Uus riigivaraseadus kaasajastab riigivara valitsemise põhimõtteid ja loob seeläbi paremad eeldused riigivara heaperemehelikuks valitsemiseks.
- Riigiabi ja vähese tähtsusega abi register on edukalt käivitatud ning täitub andmetega täismahus 1.01.2012. Register annab ülevaate kõigist abimeetmetest ja nende alusel antud abist.
- Tsentraliseeritud keskvalituse rahavoogude juhtimine ja arvelduste korraldamine riigikassa kaudu.
- Tugev kontrollisüsteem ja usaldusväärsus EK silmis kiirendab struktuurivahendite laekumist. Seisuga 01.12.2009 oli Eesti kolmandal kohal struktuurivahendite EKst laekumiste osas.

Nõrkused

- Koostöö statistika rakendusvaldkonna ja halduspoliitika üksuse vahel ei ole piisav.
- Raamatupidamise ja eelarvestamise erinevad vaated ei võimalda täielikult ära kasutada sünergiaid juhtimisinformatsiooni loomiseks ning tekitavad lisakoormust finantsjuhtidele. Raamatupidamise korraldamine on killustatud asutustes ega anna võrreldavat tervikpilti.
- Seadusloomes ja keskkonna kujundamises on välja kujunemata kaasamise praktika, mis võimaldaks huvigruppide huvisid tasakaalustatult ning õigeaegselt arvesse võtta.

Ohud

- Statistika tarbijate poolne usaldusväärsus võib väheneda, kui nende ettepanekuid ei arvestata või ei anta neile tagasisidet, mistõttu võib süveneda väljapoolt tellimine.
- vahendite vähesus ei võimalda adekvaatse poliitika kujundamiseks vajalike uuringute läbiviimist, uuringud ei ole alati läbimõeldud, ajasurve tõttu lähenetakse üha vähem faktipõhiselt (nt ametnike usaldusväärsete uuring, palgakorralduse teemas ametikohtade haldamise süsteemide uuring).
- Majanduslikult ebaratsionaalsed tegevused ja otsused võivad mõjutada äriühingute ja sihtasutuste majanduslikku seisukorda ning ka esialgseid riigipoolseid eesmärke.
- Avaliku teenistuse seaduse (ATS) eelnõu rakendusmääruste väljatöötamise ajal puudub kindlus eelnõu vastuvõtmise osas.

Võimalused

- Surve kulude vähendamisele võimaldab kaaluda seni praktikas vähekasutatud alternatiive riigi tugiteenuste ja avalike teenuste osutamiseks – konsolideerimine, kompetentsikeskuste loomine, iseteenindus.
- Tugiteenuste konsolideerimine võimaldab parandada tugiteenuste osutamise kvaliteeti (võttes kasutusele efektiivsemad tehnoloogilised lahendused, kontsentreerides teenuse osutajad ühtse juhtimise alla) ning vähendada teenuste osutamise kulu.
- Piiratud ressursid võimaldavad ümberkorraldusi kinnisvara valitsemise tsentraliseerimise, väikeste äriühingute ja sihtasutuste ühendamiste ning omandireformi kiirema lõpetamise osas. Samuti on sellises olukorras lihtsam erakapitali kaasamine, et vähendada riigi riski äriühingute täiendava kapitalivajaduse rahuldamisel.
- Uue ATSi toel on organisatsiooniliste muudatuste elluviimine riigiasutustes paindlikum.
- E-keskkondade arendamine ja nende ühiskasutamine annab võimaluse vähendada halduskoormust ning e-keskkondade ülalpidamiskulusid (nt eSTATi kasutamine ja struktuurivahendite puhul SFOS ja SFCS).

Strateegilised eesmärgid aastateks 2011–2014

Eesmärk 1. Usaldusväärne riigi haldamist reguleeriv poliitika

Eesmärgi saavutamise mõõtmise **indikaatorid**

Mõjuindikaator	Algtase	2011	2012	2013	2014
1. Avaliku teenistuse usaldusväärsus ³⁰	43% (2009)	55%	57%	59%	60%.
2. Avaliku sektori haldusorganisatsioon lähtub tegelikust vajadusest avalike teenuste osutamisel	Asutuste arv riigi haldusorganisatsioonis (2009) ³¹	Avalike teenuste auditi läbiviimine kolmes ministeeriumis; OECD hinnang ³²	Avalike teenuste auditi läbiviimine neljas ministeeriumis	Avalike teenuste auditi läbiviimine neljas ministeeriumis	Avalike teenuste audit on läbi viidud kõikides ministeeriumides ³³
3. OECD hinnang (<i>Public Management Review – country assessment</i>) Eesti riigi avaliku halduse korraldusele	Puudub metoodika avaliku halduse korralduse hindamiseks (2009)				OECD hinnangu tulemusena on Eesti avalikku haldust võimalik EL mastaabis hinnata ja positsioneerida

Eesmärgi saavutamiseks on kavandatud kaks meetet: läbipaistva ning tõhusa halduspoliitika kujundamine ja elluviimine ning riigi rahavoogude haldamine ja konsolideeritud optimaalse tugiteenuse osutamine.

Meede 1: Läbipaistva ja tõhusa halduspoliitika kujundamine ning elluviimine

Meetme rakendamise tulemuslikkuse hindamise **indikaatorid**

Tulemusindikaator	Algtase	2011	2012	2013	2014
1. Avaliku teenistuse personalivoolavus ³⁴	10,9% (2008) 10% (2009)	Hoida 9–10% taset	Hoida 9–10% taset	Hoida 9–10% taset	Hoida 9–10% taset

³⁰ Mõõdetakse avaliku teenistuse uuringuga, mida 2010. aastast hakkab läbi viima riigihalduse ja avaliku teenistuse osakond.

³¹ Asutuste arv riigi haldusorganisatsioonis: 242 riigiasutust, 100 riigi valitseva mõju all olevat sihtasutust ja tütarettevõtjat, 226 kohaliku omavalitsuse üksust, 426 kohaliku omavalitsuse üksuste valitseva mõju all olevat mittetulundusühingut, sihtasutust ja tütarettevõtjat, 21 muud avalik-õiguslikku juriidilist isikut, 27 nende valitseva mõju all olevat mittetulundusühingut, sihtasutust ja tütarettevõtjat. 2010. aastal kaardistatakse avalikud teenused ning nende osutamise korraldus ja vastutus.

³² 2011. aastal annab OECD hinnangu Eesti riigi avalike teenuste osutamise korralduse kohta. Selle alusel esitab RM valitsusele ettepaneku avalike teenuste tervikauditi läbiviimise sisu ja ajakava kohta.

³³ Auditi alusel korraldatakse olemasolevad struktuurid ning käivitatakse ministeeriumideüleseid koostööprojekte.

³⁴ Personalivoolavus: lahkunud ametnike hulk (v.a need ametnikud, kes lahkusid teenistusest kas teenistustähtaja lõppemise, asutuse likvideerimise või koondamise tõttu) jagatuna aasta keskmise ametnike arvuga.

Tulemusindikaator	Algtase	2011	2012	2013	2014
2. Tööperedel põhineva personali plaanimise ja arvestusega hõlmatud avaliku teenistuse asutuste ametikohtade osakaal ametikohtade koguarvust	0 ametikohta (2009)	-	-	Kõik riigiasutused	Valmidus võtta vastu liituda soovivaid KOV ametiasutusi
3. Riigihangete vaidlustuste ja kahjunõuete arv on vähenenud (vaidlustuste arvu suhe hangete koguarvu)	Vaidlustatud 4,9%, menetlusse võetud 3,4 % (31.12.2009)	Vaidlustatud 4,5%, menetlusse võetud 3,2 %	Vaidlustatud 4,3%, menetlusse võetud 3,1 %	Vaidlustatud 4,1%, menetlusse võetud 3,0 %	Vaidlustatud 4,0%, menetlusse võetud 3,0%.
4. Tsentraliseeritud kinnisvarahaldus, kulu- ja kvaliteedistandardite rakendamine (möödetakse üld- ja eriotstarbelise kinnisvara normatiividele vastava pinnakasutuse osakaalu kogu pinnakasutusest)	Seatakse 2011. aastal	40% üld- ja 15% eriotstarbelise kinnisvara pinnakasutusest vastab normatiividele	75% üld- ja 20% eriotstarbelise kinnisvara pinnakasutusest vastab normatiividele	95% üld- ja 35% eriotstarbelise kinnisvara pinnakasutusest vastab normatiividele	100% üld- ja 50% eriotstarbelise kinnisvara pinnakasutusest vastab normatiividele
5. Kasumlikult tegutsevate riigi osalusega äriühingute osakaal kõigist riigi osalusega äriühingutest. ³⁵	Oodatav tootlus on kõigi äriühingute osas kokkulepitud (2010)	30%	50%	75%	100%
6. Riigi poolt asutatud sihtasutuste kulu-efektiivsus (kulu-efektiivsust parandanud sihtasutuste osakaal kõigist riigi poolt asutatud sihtasutustest)	34,9% (2008)	50%	70%	90%	100%

Meetme tulemuste saavutamiseks on kavandatud järgmised **tegevused**:

- Tõhusa ja koordineeritud personalipoliitika tagamine usaldusväärse, asjatundliku ja pühendunud avaliku teenistuse kujundamisel. Vahepealne tulemus: Avaliku Teenistuse Eetikanõukogu toimib. Juurutatud on avaliku teenistuse arengustrateegial ja parimal praktilisel põhinevad personalipoliitika elemendid ning neid järgitakse kogu avalikus teenistuses. Ühtse praktika aluseks olev metoodika ja juhendmaterjalid on alati kaasaegsed ning valmivad personalivaldkonna ekspertide ühistöös. Personalijuhtimise ja -arendamisega seotud protsessid on ühtlaselt hea kvaliteediga kõikides riigiasutustes ning keske koolituse programm tagab väljaõppe olulistel teemadel. Avaliku teenistuse kohta kogutav statistika võimaldab võrdlusi teiste riikidega ning erasektoriga.
- Avalike teenuste osutamise struktuuride ja protsesside arendamine. Vahepealne tulemus: Koostöös siseministeeriumi ja riigikantseleiga on valitsusele esitatud ettepanekud

³⁵ Riigi osalusega äriühingutelt oodatakse kasumlikkust, mis vastab analoogse tegevusvaldkonna äriühingute võrdlusele baseeruvale kokkulepitud oodatavale tootlusele.

riigiasutuste poolt avalike teenuste osutamise korraldamise arendamiseks riiklikul, regionaalsel ja kohalikul tasandil, pidades silmas teenuse kättesaadavusele esitatavaid nõudeid, ühise teenuse kujundamise võimalusi (kontaktkeskused, riigimajad jne), erinevate elektroonsete süsteemide ühilduvust jm. Juurutatud on avaliku teenuse standardid ja kvaliteedi juhtimise süsteemid ning kaasaegne riigi ja kohaliku omavalitsuste asutuste register.

- Õigusliku raamistiku loomine riikliku statistika tegemiseks, rahvaloenduse läbiviimiseks ja registripõhisele rahvaloendusele üleminekuks. Vahe tulemus: riikliku statistika seadus vastab EL riikliku statistika õigusaktidele ja tegevusjuhisele (*European Statistics Code of Practice*). Valitsuse poolt kinnitatud riikliku statistika programm rahuldab siseriiklike tellijate ja Eurostati vajadusi. Riikliku statistika ja ametkondliku statistika analüüsivõimekus, andmestiku kasutamine ja arendamine on tasakaalus ning toetab õigusloome ja poliitika kujundamise protsessi. Lähtudes registripõhise rahvaloenduse ning riikliku statistika tegemise vajadusest, on läbi viidud riiklike registrite analüüs, arvestades sealjuures õigusloome ja poliitika kujundamiseks tehtava ametkondliku statistika vajadusi. Analüüsi põhjal on tehtud ettepanekud registrite kvaliteedi parandamiseks ning vajadusel ka õigusliku raamistiku muutmiseks või täiendamiseks.

Riikliku ja ametkondliku statistika optimaalse vahekorra leidmiseks on analüüsitud tarbijate vajadusi statistika kasutamisel õigusloome ja poliitika kujundamiseks ning tehtud ettepanekud ametkondliku statistika analüüsivõimekuse suurendamiseks. Ametkondliku statistika arendamine ja andmekogude korrastamine on koosõlas riikliku statistika õigusliku raamistiku ning poliitika kujundamisega.

- Riigihangete õigusliku keskkonna kujundamine, lähtudes EL õiguse raamistikust. Uue riigihangete seaduse tervikteksti ja selle alamaktide jõustamine ning rakendamine. Vahe tulemus: uus riigihangete seaduse terviktekst on jõustunud (2011) ja rakendatud.
- Riigihangete valdkonna asutuste ja ülesannete ümberkujundamine, uuenenud nõustamis- ja järelevalvesüsteemi ning keskse hankimise rakendamine. Vahe tulemus: nõustamisüksuse ja järelevalveüksuse töö edukalt rakendatud, koolitused toimuvad süstemaatiliselt (2011).
- Elektrooniliste riigihangete keskkonna rakendamine ja liidestamine riigihangete registriga ning uue õigusliku keskkonna kujundamine. Vahe tulemus: uus riigihangete registri põhimäärus on jõustunud (2011). 2011. aastal toimub 20% riigihangetest elektroonilises keskkonnas ja 2014. aastal 50%.
- Riigiabi ja vähese tähtsusega abi registri funktsionaalsuste täiendamine ja arendamine, registri andmete esitamise koordineerimine, et tagada registriandmete kasutamine riigiabi andmise mõju hindamisel. Vahe tulemus: registri andmed väljendavad tõest informatsiooni Eestis antud riigiabi osas (2013), ülevaade sisaldab riigiabi andmise mõju hinnangut ettevõtluse toetamisel (2014).
- Riigi osaluspoliitika kujundamine. Vahe tulemus: toimib osaluste valitsemise ja aruandluse süsteem, mis aitab riigil saavutada majanduslikke ja sotsiaalseid eesmärke ning teha otsuseid lähtuvalt riigi eesmärkidest ning majanduslikust otstarbekusest. Moodustatud on valitsusele nõu andev komisjon, kuhu on kaasatud ka erasektori eksperdid ning rakendatud on nõukogu liikmete nimetamise läbipaistev süsteem, mis tagab nõukogu koosseisude vajaliku kvalifikatsiooni. OECD liikmena osaletakse aktiivselt riigi osalusega ettevõtete juhtimispõhimõtete kujundamisel.
- Riigi kinnisvarastrateegia rakendamine. Vahe tulemus: riigi kinnisvaraportfell on optimaalne ning mittevajalik vara on võõrandatud. Kinnisvara kasutus ja korrashoid vastab kehtestatud normatiividele. Kinnisvarateenuste osutamine ja kinnisvara

haldamine toimub tsentraalselt. Üldotstarbelise kinnisvara investeringute ühekordsed suured mõjud valitsussektori tasakaalule on neutraliseeritud (üldotstarbeline kinnisvara on erakapitali kaasamise teel valitsussektorist välja viidud).

- Omandireformi lõpuleviimine. Vahetu tulemus: omandireformi õigusaktide muutmise teel on kiirendatud ja lõpule viidud vara tagastamise ja kompenseerimise nõuete rahuldamine, erastamisväärtpaberid on hüvitatud ning omandireformi reservfondi raha on sihipäraselt kasutatud.

Meede 2. Riigi rahavoogude haldamine ja konsolideeritud optimaalse tugiteenuse osutamine

Meetme rakendamise tulemuslikkuse hindamise **indikaatorid**

Tulemusindikaator	Algtase	2011	2012	2013	2014
1. Vahendite laekumine ELIt ja teistelt toetuseandjatel ³⁶	98% (2010)	98%	98%	98%	98%
2. Likviidsed vahendid valitsuse poliitikate elluviimiseks on kättesaadavad (jah/ei)	jah (2009)	jah	jah	jah	jah
3. Raamatupidamise tegevuskulude vähenemine aastatel 2011–2014 igal aastal 10%	198 mln kr (2010)	10%	10%	10%	10% (130 mln kr)
4. Finants-, personali- ja palgaarvestus toimib ühtsetel põhimõtetel, tänapäevastel infotehnoloogilistel lahendustel ja dokumenteeritud tegevusjuhistel baseeruv alustöökorraldusel					
Algtase		Sihttase aastaks 2014			
202 raamatupidamisüksust (2010)		17 raamatupidamisüksust			
15 raamatupidamisprogrammi, 14 personaliarvestuse programmi (sh 146 asutuses spetsiaalne programm puudub) (2010)		Kõikides riigiasutustes on kasutusel ühtne finants- ning personali- ja palgaarvestuse infosüsteem			
Tugiteenuste infosüsteemid on valdavalt põhitegevuse infosüsteemidega integreerimata (2010)		Tugiteenuste infosüsteem on integreeritud põhitegevuse infosüsteemidega			
Finants- ning personali- ja palgaarvestuse infosüsteemiga integreeritud algdokumentide elektroonilised dokumendid puuduvad (2010)		Elektroonilised dokumendid 100%, sh töötajate poolt algandmeid nõudvad dokumendid täidetakse elektrooniliselt iseteenindamise korras			
		Juurutatud on riigi haldusstruktuuri arvestuse ning tööperede põhine personali register, samuti tööperede põhised personali värbamist, juhtimist ja -arendamist toetavad elektroonsed registrid ja keskkonnad			

Meetme tulemuste saavutamiseks on kavandatud järgmised **tegevused**:

- Avalikku teenistust iseloomustava informatsiooni kogumise, aruandluse ja analüüsimise süsteemi arendamine juhtimisotsuste toetamiseks kõikidel juhtimistasanditel. Vahetu tulemus: töötab halduskoormust minimaalsena hoidev infotehnoloogiline mudel, mis omakorda on kooskõlas finantsjuhtimises ja põhitegevuses kasutusel olevate infosüsteemidega. Poliitikate, plaanide ja aruannete koostamiseks vajalik informatsioon on üheselt mõistetav ning võrdselt kättesaadav kõigile asjaosalistele. Toimivad avaliku teenistuse personalipoliitika elemente ja protsesse toetavad ülesed värbamise, koolituse, rotatsiooni jt elektroonilised keskkonnad. Finants-, personali- ja palgaarvestuse dokumendid on elektroonilised,

³⁶ Sertifitseeritud kuludest laekub riigile 98% EK või toetuseandja kehtestatud tähtaja jooksul. Indikaator on kvantitatiivne ja näitab raha laekumise määra RM poolt sertifitseeritud kuludest.

avaliku teenistuse kohta kogutav statistika võimaldab võrdlusi teiste riikidega. Tugiteenuste kvaliteeti mõõdetakse nii kvantitatiivsete kui ka kvalitatiivsete näitajate, sh tellijate (asutuste) ja töötajate rahulolu uuringute alusel.

- EL toetuste ja välisabi sertifitseerimisasutuse rolli täitmine, milleks viiakse läbi pistelisi kontrole ning nõustatakse välistoetuste saajaid. Kulude sertifitseerimine EKle ja teistele toetuseandjatele. Vahe tulemus: vahendite laekumine EKlt ja teistelt toetuse andjatelt.
- Riigi raamatupidamise koondaruannete koostamine. Riigiraamatupidamisalaste juhendmaterjalide koostamine, vastavasisuline koolitamine ja nõustamine. Vahe tulemus: riigikontrolli hinnang riigi majandusaasta aruandele on positiivne.
- Tugiteenuste protsesside ja infosüsteemide ühtlustamine ning sidustamine. Vahe tulemus: tugiteenuste elektrooniline dokumendihaldus ja automaatne aruannete süsteem on välja arendatud. Põhitegevuse infosüsteemid on tugiteenuste infosüsteemiga integreeritud.
- Arvelduste korraldamine ja arvelduskeskkonna arendamine vastavalt turustandardite muutumisele ning riigiasutuste tegevuse ja struktuuride muutumisele. Vahe tulemus: tagatakse arveldussüsteemi valmisolek üleminekuks eurole ja tekkepõhisele eelarvele, integreerumine tugiteenuste keskusega ning sihtasutuste arveldamisele tulemine. Maksed on õigeaegselt ja korrektselt teostatud.
- Riigi rahavoogude juhtimine. Vahe tulemus: rahavoogude plaani täpsus (erinevus kavandatud ning realiseerunud kuludes, tuludes ja finantseerimistehingutes miljonites kroonides) ja madalad intressikulud.
- Riigi finantsvarade tootlik haldamine. Vahe tulemus: investeerimisportfellide tulusused ja riski tasemed vastavad seatud eesmärkidele, väljastatud laene teenindatakse korrektselt.

Eesmärk 2. Riikliku statistika tegija andmekogujast infoteenuse pakkujaks³⁷

Eesmärgi saavutamise mõõtmise **indikaatorid**

Mõjuindikaator	Algtase	2011	2012	2013	2014
1. Riikliku statistika kasutamine otsuste tegemisel (hinnang turundus-uuringust, sihtgrupp: põhitarbijad)	74,5% (2006), 78,1% (2008)	Hoida üle 70% taset.			
2. Rahulolu piirkondliku statistikaga (hinnang turundus-uuringust, sihtgrupp: põhitarbijad)	7,1 (2006), 7,4 (2008).	Vähemalt 7 (10-punkti skaalal)			

Eesmärgi saavutamiseks on kavandatud meede rahvusvaheliselt tunnustatud, objektiivne ja usaldusväärne riiklik statistika.

³⁷ Infoteenuse pakkumise all mõistame sihtgruppidele statistika pakkumist vajalikul ajal ja vajalikul kujul.

Meede 1. Rahvusvaheliselt tunnustatud, objektiivne ja usaldusväärne riiklik statistika

Meetme rakendamise tulemuslikkuse hindamise **indikaatorid**

Tulemusindikaator	Algtase	2011	2012	2013	2014
1. Rahvusvaheliste missioonide hinnangud	Vastab nõuetele (2009)	Vastab nõuetele			
2. Klientide vajadustega arvestamine (põhitarbijate hinnang tarbija-uuringu punktiskaalal)	6,7/10 (2006); 6,3 (2008)	Vähemalt 7 (10-punkti skaalal).			
3. eSTATi kaudu laekuvate aruannete määr aruannete koguarvust (% kuu-, kvartali-, poolaasta- ja aastaaruannete lõikes)	Kuu 60%; kvartal 44%; aasta 35% (2008)	Kuu 90%, kvartal 80%, aasta 70%			

Meetme tulemuste saavutamiseks on planeeritud järgmised **tegevused**:

- SA-i valmisoleku tagamine registripõhisele loendusele üleminekuks. Vahetu tulemus: valmisolek on tagatud vastavalt tegevusplaanis toodud tegevustele ja tähtaegadele.
- Statistikaprogrammi täitmine. Vahetu tulemus: statistikaprogramm on täidetud vastavalt avaldamiskalendrile, kõrvalekaldeid ei esine.
- Eri valdkondade statistika sidususe ja võrreldavuse suurendamine³⁸. Vahetu tulemus: statistika sidusust ja võrreldavust kajastav lisainfo on piisav.
- Piirkondliku statistika mahu suurendamine. Vahetu tulemus: maakonna või omavalitsuse taseme näitajate kogus regionaalarengu andmebaasis suureneb.
- Administratiivsetes andmekogudes olevate andmete kasutamine vaatluste läbiviimisel. Vahetu tulemus: suurenenud on administratiivsete andmekogude andmeid kasutavate vaatluste osakaal.

³⁸ Eri valdkondade statistika sidususe ja võrreldavuse suurendamiseks ühtlustatakse, täiendatakse ja arendatakse andmete kogumise, töötlemise ja levitamise seotud selgitusi, mõisteid, meetodikaid ning kasutatavaid klassifikaatoreid.

TEGEVUSVALDKOND: EUROOPA LIIT JA VÄLISSUHTED

Euroopa Liidu ja välissuhete tegevusvaldkond hõlmab ministeeriumi ja tema valitsemisala tegevuse koordineerimist EL otsustusprotsessis, sh EL Alaliste Esindajate Komitee ja EL Ministrite Nõukogu erinevate koosseisude kohtumisteks Eesti seisukohtade ettevalmistamise korraldamist ning ELi puudutava informatsiooni kogumist, analüüsimist ja levitamist. Valdkonna alla kuulub kohtumiste ja infovahetuse korraldamine rahvusvaheliste majandus- ja finantsorganisatsioonidega.

EL ja välissuhete tegevusvaldkonnas on RMi peamiseks koostööpartneriteks Eesti Pank, riigikantselei, välisministeerium, EK, IMF, Maailmapank (*World Bank*) ja teised rahvusvahelised finantsinstitutsioonid. Tegevusvaldkond on seotud kõigi teiste RMi tegevusvaldkondade EL ja rahvusvaheliste suhete suunalise tegevusega ning koordineerib seisukohtade kujundamist RMi vastutada olevates küsimustes, et kujundada positiivne avalik hoiak ning arvamus riigi majandus- ja rahanduspoliitika kohta.

Tegevusvaldkonna strateegilisteks alusdokumentideks on:

- „Eesti EL poliitika 2007–2011” (VV 25.10.2007);
- Vabariigi Valitsuse eesmärgid EL eesistumisperioodideks;
- RMi välissuhtlemise kontseptsioon.

Hetkeolukorra analüüs

Tugevused

- Viis aastat EL liikmesriigi kogemust on andnud Eestile ja RMile vajaliku kogemuste- ja teadmispagasi ning oskustega inimesed.
- Väliskommunikatsiooni senine kõrge tase.

Nõrkused

- Välissuhtluse töökorralduses on veel puudujääke: aruandluse ja juhiste süsteem on mittetäielik, puudub tervikvaade, mitmes valdkonnas sõltutakse üksikutest võtmeisikutest.
- Reaktiivse töö osakaal on suur, pikemaajaliste ja strateegiliste otsuste ning materjalide ettevalmistamine on lünklik.

Võimalused

- Tulemusliku suhtlusega positiivse fooni loomine Eestile, mis suurendab tõenäosust Eesti seisukohtade arvestamiseks (parem välissuhtlemise tulemuslikkus) ja probleemide lahendamiseks.
- Euro kasutuselevõtt 2011, negatiivsest välishoiakust vabanemine ja positiivne eristumine, mis aitab kaasa majanduskeskkonna arengule.

Ohud

- Euro ei tule – negatiivne mõju kommunikatsioonile ja eelarvedistsipliinile.
- Rahvusvahelistes organisatsioonides kavandatavate reformide tõttu võib muutuda Eesti osalemine otsustusprotsessis, sh võib tekkida risk kaasarääkimise ja mõjajõu vähenemisele.

- Eesti, Balti riikide ning Kesk- ja Ida-Euroopa jätkuvalt kehv maine ja hinnanguliselt kõrge risk, mis võib tähendada vähem investeeeringuid ning erinevaid majandusraskusi.

Strateegiline eesmärk aastateks 2011–2014

Eesmärk 1. RMI vastutada olevad Eesti majanduspoliitilised eesmärgid Euroopa Liidus, finants- ja majandusorganisatsioonides ja kolmandates riikides on saavutatud

Eesmärgi saavutamise mõõtmise **indikaatorid**

Mõjuindikaator	Algtase	2011	2012	2013	2014
1. Euroopa Liidus, finants- ja majandusorganisatsioonides vastuvõetud seisukohtade kooskõla Eesti strateegiliste eesmärkidega ³⁹	Prioriteetid on saavutatud osaliselt (2010)	Seatud prioriteetide täitmine on saavutatud			

Eesmärgi saavutamiseks on kavandatud üks meede: Euroopa Liidus ja kaasaegses majanduspoliitikas osalemiseks vajaliku välis- ja avaliku suhtlemise võimekuse tagamine.

Meede 1. Euroopa Liidus ja kaasaegses majanduspoliitikas osalemiseks vajaliku välis- ja avaliku suhtlemise võimekuse tagamine

Meetme rakendamise tulemuslikkuse hindamise **indikaatorid**

Tulemusindikaator	Algtase	2011	2012	2013	2014
1. Hinnang välissuhtlemise terviklikkusele ⁴⁰	Täpsustatakse 2010. aastal	80%	90%	95%	100%
2. Koostööpartnerite hinnang juhiste ja seisukohtade kvaliteedile ⁴¹	Metoodika töötatakse välja 2010	Hiljemalt 2011. aastal viiakse algtaseme saamiseks läbi küsitlus, mille tulemuste alusel määratletakse sihttasemed aastateks 2012–2014			

Meetme tulemuste saavutamiseks on kavandatud järgmised **tegevused**:

- Välissuhtluse prioriteetide regulaarne ajakohastamine. Vahetu tulemus: välissuhtluse prioriteetid on juhtkonnale teada ja pidevalt üle vaadatud
- RM sees ja kaasatud asutuste vahel koordineeritud protsesside parandamine, võimekuse ja kompetentsi arendamine. Vahetu tulemus: töökorraldus on paranenud ning välissuhtluses osalejate kompetentsus on tõusnud.

³⁹ EL osas antakse kvalitatiivne hinnang koostöös riigikantsleile EL sekretariaadiga, hinnates Eesti poolt ELs seatud prioriteetide täitmist (kord poolaastas). Finants- ja majandusorganisatsioonides eesmärkide saavutamist hinnatakse koostöös välisministeeriumi ja Eesti Pangaga.

⁴⁰ Juhiste ja aruannete koostamise protsent, mida hinnatakse prioriteetsete koosolekuteks-kohtumisteks koostatud juhiste ja aruannete alusel.

⁴¹ Selle aluseks on perioodi (aasta) lõpul tehtav kokkuvõtte laekunud märkustest ja kriitikast. Metoodika on väljatöötamisel, põhiosaks märkuste „päevik” ja seda täiendavad küsitlused.

VALITSEMISALA ORGANISATSIOONID

Antud valdkonna all kirjeldatakse eesmäärke ja tegevusi, mis on suunatud nii RMi kui ka tema valitsemisala asutuste arendamisele. Need tegevused on vajalikud strateegiliste eesmärkide saavutamiseks kõikides tegevusvaldkondades.

Hetkeolukorra analüüs

Tugevused

- 2009. aastal on RMis vabatahtlik volavus vähenenud 6%-ni, koosseisu täituvus oli 2009. aasta jooksul 96–98% ning keskmine tööstaaž kasvas 4,7 aastalt (2006) 6,5 aastani. 31.12.09 seisuga täidab RM personalipoliitika raamdokumendis sõnastatud töökogemuse ja hariduse nõude 86% töötajaskonnast. SAs oli vabatahtlik volavus 2009. aastal 6,3%, koosseisu täituvus 92,2% ning keskmine tööstaaž 7,5 aastat (seisuga 31.12.09). MTA vabatahtlik volavus oli 2009. aastal 2,2%, koosseisu täituvus 96,9% ning keskmine tööstaaž 11 aastat (seisuga 31.12.09).
- RMis ja MTAs on kaardistatud kõik olulisemad protsessid ja neid uuendatakse regulaarselt. Protsesside toimivuse jälgimiseks viidi RMis 2009. aastal läbi protsesside kvaliteediauditid.
- Kvaliteedijuhtimise arendamiseks tegeldakse regulaarselt enesehindamisega. RMis viidi enesehindamised läbi 2002., 2007. ja 2009. aastal, MTAs 2009. aastal. Mõlemad asutused kasutasid CAF meetodikat. SAle omistati EFQMi tunnistus *Committed to Excellence* 2007. aastal, 2009. aastal toimus uus hindamine.
- Väliskommunikatsiooni tase on kõrge (kompetentsed töötajad), toimib partnerite võrgustik ja haldusala koostöö. 2009. aastal hinnati RMi avalikke suhteid valitsusasutustest kõige professionaalsemaks ehk seitsme punktiga (kümne punkti süsteemis).⁴²
- Valitsemisalas toimib ühtne majandusarvestuse süsteem ja kasutusel on ühtne majandusarvestus tarkvara SAP R/3.

Nõrkused

- Juhtimiskompetentsi (sh juhtide teadlikkust oma rollist tõhusa sisekommunikatsiooni teenistuses) on vaja jätkuvalt edasi arendada. MTAs ja SAs puudub selgelt kirjeldatud ja kokkulepitud personalipoliitika ning vastavad eesmärgid.
- Protsesside pidev järgimine, parendamine ja sellest järelduste tegemine ning rakendamine on alles algusjärgus.
- Finantsjuhtimissüsteemi tähelepanu on suunatud raamatupidamis- ja eelarve täitmise aruandlusele, muu aruandlus on minimaalne. RMi eelarvestamine on suunatud põhiliselt järgnevale aastale. Puudub kontsernipõhine juhtimissüsteem.
- Puudub valitsemisalaülene ühtne planeerimissüsteem.

Ohud

- Eelarvevahendite vähenemine võib avaldada mõju nii töötajaskonnale, kommunikatsioonile kui ka põhjustada oluliste tegevuste ja investeeringute ärajäämist või realiseerimist väiksemas mahus.

⁴² Allikas: Valitsusasutuste suhted meediaga 2008 - <http://www.fin.ee/doc.php?81914>

- Võtmevaldkondade spetsialistide vähesus turul (kitsad valdkonnad), mis võib muuta kompetentse personali leidmise keerulisemaks.
- Majanduskeskkonna muutustest tulenevad sündmused võivad avaldada negatiivset mõju kommunikatsioonile ja mainele.
- Ulatuslik õiguse kodifitseerimine õigusharude kaupa võib põhjustada töömahu kasvu.
- Kavandatav aruandlus- ja planeerimissüsteemi muutmine võib ohustada kogu olemasoleva planeerimissüsteemi järjepidevust.

Võimalused

- Eelarvevahendite vähenemine sunnib jätkuvalt leidma sisemist efektiivsust (ühist hangete korraldamist, tööprotsesside efektiivsemaks muutmist), õppima teiste kogemustest ning jagama oma kogemusi teistele.
- Uued tehnoloogiad ja võimalused (digiarhiveerimine, süsteemide ühildamine, tugiteenuste konsolideerimisega kaasnevad IT-lahendused, SAPi võimaluste parem ärakasutamine) annavad pikemas perspektiivis võimaluse kulude ja aja kokkuhoiuks.
- Partnerite, huvigruppide ja meedia suurem kaasamine ning tulemuslikum, läbimõeldum ja ühtsem kommunikatsioon annab võimaluse maine parandamiseks.
- Integreeritud õiguse infosüsteemi loomine muudab õiguse loojate ja rakendajate töö lihtsamaks ja süsteemsemaks.

Strateegilised eesmärgid aastateks 2011–2014

Eesmärk 1. Usaldusväärsed riigi rahanduse ja majanduse arendajad

Eesmärgi saavutamise mõõtmise indikaatorid

Mõjuindikaator	Algtase	2011	2012	2013	2014
1. Hinnang RMI ja valitsemisala asutuste juhtimis-kvaliteedile ⁴³	RM: CAF võimaldajate osas keskmine punktiarv vahemikus 51–70 ning tulemuste osas 31–50 (2009)	Keskmine punktivahemik võimaldajate osas vahemikus 51–70 ja tulemuste osas 31–50	Ei hinnata	Keskmine punktivahemik võimaldajate osas vahemikus 51–70 ja tulemuste osas 51–70	Ei hinnata
	SA: EFQM enesehindamise algtase on 572 punkti (2009)	300 punkti (välishindamine)	Ei hinnata	350 punkti (välishindamine)	Ei hinnata
	MTA: CAF võimaldajate osas keskmine punktiarv vahemikus 51–70 ning tulemuste osas 51–70 (2009)	Keskmine punktivahemik võimaldajate osas vahemikus 51–70 ja tulemuste osas 51–70	Ei hinnata	Keskmine punktivahemik võimaldajate osas vahemikus 71–90 ja tulemuste osas 71–90	Ei hinnata

⁴³ Mõõdetakse CAF või EFQM enesehindamise käigus nii RMis kui ka valitsemisala asutustes. Hindamine toimub 2011 ja 2013, võimalusel viiakse läbi välishindamine. CAFi puhul kasutatakse punktivahemikku 100 punktisel skaalal; EFQM-i puhul punkte 1000 punktisel skaalal.

Mõjuindikaator	Algtase	2011	2012	2013	2014
2. RMi ning valitsemisala asutuste maine ⁴⁴	RM maine (2008): 60% hindas heaks või väga heaks	RM: säilitada hinnang 2008. aasta tasemel			
	SA usaldusväarsuse algtase (2008) 7,5 (10 punkti skaalal)	SA: 7 (10 punkti skaalal)			
	MTA kommunikatsiooniaudit 4 (2008, 5 palli skaalal); usaldus-väärsus 78% (2008 keskmine)	MTA usaldusväarsus vähemalt 75%			
3. Töötajate rahulolu ja motiveeritus RMs ja valitsemisalas ⁴⁵	RM (2008) 3,4 punkti (5 punkti skaala)	Mõõtmist ei toimu	RM 3,8 punkti	Mõõtmist ei toimu	RM 4 punkti
	SA (2008) 62 punkti (100 punkti skaalal)	Mõõtmist ei toimu	SA 70 punkti	Mõõtmist ei toimu	SA 72 punkti
	MTA (2007) 6 palli skaala, hinnatud 10 teemat (hinded vahemikus üle 3 kuni üle 5), koond-hinnet ⁴⁶ ei esitatud	Mõõtmist ei toimu	MTA rahulolu kasv võrreldes 2010	Mõõtmist ei toimu	MTA rahulolu kasv võrreldes 2012
4. Töötajate vastavus kvalifikatsioonile ⁴⁷	86%	90%	95%	97%	98%
5. Väliskliendi rahulolu teenustega MTAs ja SAs	MTA: 4,54 (2008) (5 punkti skaalal)	Hoida taset, et teenuse kvaliteeti hinnataks kõrgemalt kui 4,5			
	SA: 6,3 (2008) (10 punkti skaalal)	Vahetasemeid ei anta, eesmärgiks on aastaks 2014 saavutada rahulolu tase 7			

Eesmärgi saavutamiseks on kavandatud viis meetet: juhtimiskvaliteedi arendamine, maine kujundamine, ühtse personalipoliitika rakendamine, eesmärgipärane ja säästlik finantside ning varade juhtimine ning ühtse IT kompetentsikeskuse loomine.

Meede 1. Juhtimiskvaliteedi arendamine

Meetme rakendamise tulemuslikkuse hindamise **indikaatorid**

Tulemusindikaator	Algtase	2011	2012	2013	2014
1. Protsesside kvaliteediauditi tulemused RMis ⁴⁸	70st leiust oli 22. mitte-vastavust (31%)	Mittevastavuste osakaal koguleidudest ei ületa 10% aastaks 2014			
2. Sertifitseeritud siseaudiitorite arv	Sertifitseeritud audiitoreid ei ole	Ministeeriumi siseaudiitoritest on sertifitseeritud 100% ja ametitest 50%	Tase peab jääma vähemalt samaks		

⁴⁴ Mõõdetakse kommunikatsiooniauditi ja sõltumatute maineuuringutega (usaldusväarsus). MTA hindab läbi igal aastasel usaldusväarsuse uuringu (AS Turu-uuringud). Kommunikatsiooniaudit viiakse läbi RMi osas läbi aastatel 2011 ja 2013.

⁴⁵ Mõõdetakse töötajate rahulolu indeksi abil aastatel 2010, 2012 ja 2014.

⁴⁶ MTA personaliuringutes hakatakse koondhinnangut kasutama alates 2010. aastast.

⁴⁷ Protsent töötajatest, kes vastavad ametikohtade kinnitatud profiilile. Näitajat kasutatakse ainult RMis.

⁴⁸ Hinnatakse mittevastavuste osakaalu kõigist leidudest. 2009. aastal viidi RMis läbi kvaliteediaudit asekanterite ja osakonnajuhatajatega, 2010. aastal laiendatakse audit töötajate tasemele ning seejärel täpsustatakse sihttasemed aastateks 2011–2013. Valitsemisala asutuste osas täpsustub auditite läbiviimine 2011. aastaks.

Meetme tulemuste saavutamiseks on kavandatud järgmised **tegevused**:

- Kvaliteedijuhtimissüsteemi toimivuse pidev jälgimine ja arendamine (enesehindamiste läbiviimine, protsesside juhtimine ja ülevaatamine, juhtimisinfo olemasolu, strateegiline planeerimine). Vaheku tulemus: kvaliteedijuhtimissüsteem toimib vastavalt asutustes kokkulepitud põhimõtetele.
- Siseauditi arendamine ja auditite läbiviimine valitsemisalas. Vaheku tulemus: valitsemisala siseauditi tegevus vastab üldiselt rahvusvahelistele siseauditi standarditele (välishindamine toimub 2011. aastal).
- Riskide seire süsteemi parendamine. Vaheku tulemus: toimiv valitsemisala riskiseire süsteem tagab oluliste riskide tuvastamise, hindamise, maandamistegevuste planeerimise ja nende jälgimise ning aitab kaasa tegevuse tulemuslikkuse suurendamisele.

Meede 2. Maine kujundamine

Meetme rakendamise tulemuslikkuse hindamise **indikaatorid**

Tulemusindikaator	Algtase	2011	2012	2013	2014
1. Ajakirjanike hinnang RM meediasuhtlusele ⁴⁹	7 punkti (10 punkti skaala) (2009)	6 punkti (10 punkti skaalal)	Ei mõõdetata	6 punkti (10 punkti skaalal)	Ei mõõdetata
2. RM veebi külastajate rahulolu kodulehega ⁵⁰	Algtase seatakse 2010. aasta jooksul ning edasised tasemed määratakse algtasemest lähtuvalt				

Meetme tulemuste saavutamiseks on kavandatud järgmised **tegevused**:

- Tulemuslikum meediasuhtlus ühtsema ja läbimõelduma kommunikatsiooni (kommunikatsioonistrateegia väljatöötamine kaasates valitsemisala) ning uute kommunikatsioonikanalite kasutamise (blogid, twitterid jms) kaudu. Vaheku tulemus: kommunikatsioonistrateegia on välja töötatud, uute kommunikatsioonikanalite kasutamine on kaardistatud ja ellu rakendatud (2010). Meediasuhtlus on õigeaegne, asjakohane ja tegevuseesmärke toetav.
- Välisveebi struktuuri ja visuaali muutmine, rõhuga senisest enam võõrkeelsel veebiarendusel nii RMis kui ka MTAs. SAs statistika esituse arendamine, uute ja innovatiivsete esitusvõimaluste kasutuselevõtt. Vaheku tulemus: välisveebi visuaal on värskendatud lähtuvalt meie väärtustest (uuendatud 2011); inglise- ja venekeelne veeb on kasutajasõbralik ning info piisav ja asjakohane (uuendatud 2010).

Meede 3. Ühtse personalipoliitika rakendamine

Meetme rakendamise tulemuslikkuse hindamise **indikaatorid**

Tulemusindikaator	Algtase	2011	2012	2013	2014
1. Valitsemisala ühise personalistrateegia eesmärkide täitmise % aastatel 2011–2014 ⁵¹	RM personalistrateegia eesmärgid on 2009. a. kokku lepitud, ametitel puuduvad	50% eesmärkidest on täidetud	60%	75%	Eesmärgid on täidetud

⁴⁹ Mõõdetakse üle aasta riigikantselei korraldatava uuringuga (ainult RMis).

⁵⁰ Mõõdetakse iga-aastase tagasiside küsitlusega.

⁵¹ Sh eesmärgid volavusele, töötasustamisele, koolitustele ja kompetentside arendamisele, valikule ja värbamisele

Meetme tulemuste saavutamiseks on kavandatud järgmised **tegevused**:

- Valitsemisala ühtsete personalipoliitika põhimõtete ja personalistrateegia ning vastavate strateegiliste eesmärkide kokkuleppimine. Vahtu tulemus: personalipoliitilised üldpõhimõtted ja eesmärgid aastateks 2011–2014 on kokku lepitud (2011.), arvestades iga organisatsiooni toimimise eripära.
- Valitsemisala ühtse personalistrateegia ellurakendamine, arvestades iga organisatsiooni eripära. Vahtu tulemus: alates 2011. aastast viiakse ellu personalistrateegia eesmärgid. See hõlmab ühtsetel üldpõhimõtetel personaliplaneerimist, palgapoliitikat, karjääri-, koolitus- ja arendussüsteemi, juhtimiskompetentside arendamist ning juhtimisotsusteks vajaliku personalistatistika jm juhtimisinfo kättesaadavust RM, MTA ja SA juhtkondadele.
- Sisekommunikatsioonipõhimõtete kokkuleppimine RMis. Vahtu tulemus: sisekommunikatsioonipõhimõtted on vahetult suunatud personaliga seonduvate muudatuste, arendustegevuste, ürituste vm elluviimisele.

Meede 4. Eesmärgipärane ja säästlik finantside ja varade juhtimine

Meetme rakendamise tulemuslikkuse hindamise **indikaatorid**

Tulemusindikaator	Algtase	2011	2012	2013	2014
1. Audiitori poolt oluliste märkusteta kinnitatud valitsemisala majandusaasta aruanne	Oluliste märkusteta	Oluliste märkusteta	Oluliste märkusteta	Oluliste märkusteta	Oluliste märkusteta
2. Info kasutajate rahulolu juhtimisaruandlusega (operatiivse ja reaajas aruandlus erinevatel juhtimistasanditel)	Ei ole mõõdetud	2010 pannakse vastavasisuline küsimus RMi ja valitsemisala asutuste personaliuuringusse. Sihttasemed määratakse tulemustest lähtuvalt			

Meetme tulemuste saavutamiseks on kavandatud järgmised **tegevused**:

- Valitsemisala tugiteenuste konsolideerimine (raamatupidamine, personaliarvestus, hanketegevus, asjaajamine, arhiivindus). Vahtu tulemus: tugiteenuste korraldus on optimeeritud, saavutatud on halduskulude kokkuhoid.
- Osalemine piloodina riigi eelarvestamise meetodika arendusprojektides. Vahtu tulemus: pilootprojektidele püstitatud ülesanded on täidetud.
- Eesti eurole ülemineku tehnilise valmisoleku tagamine valitsemisalas. Vahtu tulemus: eurole ülemineku tehniline valmisolek valitsemisalas on tagatud.

Meede 5. Ühtse IT kompetentsikeskuse loomine

Meetme rakendamise tulemuslikkuse hindamise **indikaatorid**

Mõjuindikaator	Algtase	2011	2012	2013	2014
1. Rakenduste ja IT infrastruktuuri käideldavus (rakenduse kättesaadavus) vastab kokkulepitud teenustasemetele	Teenustasemed lepivad kokku 2010. aasta jooksul	Teenustase peab vastama kokkulepitule (hinnatakse kvalitatiivselt skaalal „vastab - ei vasta”)			

Mõjuindikaator	Algtase	2011	2012	2013	2014
2. Infosüsteemide terviklus ja konfidentsiaalsus vastavad nõuetele (ISKE turvaaudit oluliste märkusteta)	Esimene turvaaudit viiakse läbi 2010. aastal ⁵²			Oluliste märkuste puudumine	
3. Infosüsteemidest saadavad aruanded vastavad täielikult valitsemisala asutuste infovajadusele	Hinnatakse skaalal „vastab – ei vasta”. Eeldus on, et kasutatavad rakendused vastavad täielikult valitsemisala asutuste infovajadusele				

Meetme tulemuste saavutamiseks on kavandatud järgmised **tegevused**:

- Ühtse IT standardi rakendamine valitsemisalas. Vahetu tulemus: on loodud ühine standard, millest lähtutakse valitsemisala IT teenuste korraldamisel.
- Valitsemisala IT konsolideerimine ning ühtse IT strateegia, muudatuste halduse ja teenuste arendamine. Vahetu tulemus: olemasolev ühtne IT strateegia ja teenused.

⁵² Turvaauditid viiakse läbi kolme aastaste vahemike järel aastatel 2013 ja 2016.

SEOSSED VARASEMA ARENGUKAVAGA

Võrreldes 2010.–2013. aasta arengukavaga lisandus 2011.–2014. aasta arengukavasse Euroopa Liidu ja välissuhete tegevusvaldkond, kuna EL ja rahvusvahelised majanduspoliitilised küsimused hakkavad Eesti majandusarengut järjest enam mõjutama. Seetõttu soovib RM luua soodsa pinnase oma eesmärkide saavutamiseks ja probleemide lahendamiseks rahvusvahelisel tasandil. Selleks soovime tõsta oma suhtluspartnerite teadlikkust ja arusaama Eesti rahandus- ja majanduspoliitikas toimuvast ning tekitada RMile väljaspool Eestit avatud, eesmärgipärase, innovaatilise ja ratsionaalse administratsiooni kuvandi.

Käesolevas arengukavas on täpsustatud maksupoliitika valdkonna nimetust nimetades selle maksu- ja tollipoliitika tegevusvaldkonnaks, mis iseloomustab valdkonna meetmeid ja tegevusi paremini. Samuti muudeti eesmärkide ja meetmete struktuuri ja nimetusi, arvestades toimunud muutusi majanduskeskkonnas ning 2010.–2013. aasta arengukavale riigirahanduse ja strateegia osakonna tehtud märkusi.

Eesmärkide ja meetmete vaheline seos eelmises ja käesolevas arengukavas on toodud alljärgnevas tabelis.

Eelarvepoliitika

Meetmed 2011–2014 arengukavas	Meetmed 2010–2013 arengukavas
Pikaajaliselt jätkusuutliku fiskaalraamistiku tagamine	Meede „Eelarvepoliitika rakendamine” ja osaliselt meetmed „Eelarvepoliitika kujundamine” ja „Kontrollimeetmete rakendamine ning sisekontrollisüsteemide ja siseauditi arendamine”
Poliitikate kujundamise ja finantsjuhtimise kvaliteedi parandamine	Meede „Finantsjuhtimise süsteemi arendamine” ja osaliselt meetmed „Eelarvepoliitika kujundamine” ja „Kontrollimeetmete rakendamine ning sisekontrollisüsteemide ja siseauditi arendamine”

Finantspoliitika

Meetmed 2011–2014 arengukavas	Meetmed 2010–2013 arengukavas
Finantssektori usaldusväarsuse, konkurentsivõimelisuse ja atraktiivsuse suurendamine	Osaliselt meede „Finantspoliitika kujundamine”
Finantssektorit kaasavate sotsiaalkindlustusskeemide arendamine	Osaliselt meede „Finantspoliitika kujundamine”
Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise alase õigusliku keskkonna kujundamine ja selle rakendamine	Osaliselt meede „Finantspoliitika kujundamine”
Arvestusala (sh raamatupidamine ja audiitortegevus) õigusliku keskkonna kujundamine	Osaliselt meede „Finantspoliitika kujundamine”
Audiitortegevuse järelevalve teostamine	Audiitortegevuse järelevalve teostamine
Hasartmängusektori regulatiivse raamistiku tõhustamine	Osaliselt meede „Finantspoliitika kujundamine”

Maksu- ja tollipoliitika

Meetmed 2011–2014 arengukavas	Meetmed 2010–2013 arengukavas
Maksusüsteemi jätkusuutlikkuse suurendamine, sh maksusoodustuste piiramine ja kaudsete maksude osakaalu tõstmine	Osaliselt meede „Maksu- ja tollipoliitika kujundamine”
Tollikorralduse tõhususe suurendamine	Osaliselt meede „Maksu- ja tollipoliitika kujundamine”
Klientide õiguskuulekuse suurendamine ja õiguskuuleka kliendi halduskoormuse vähendamine	Maksu- ja tollipoliitika rakendamine

Halduspoliitika

Meetmed 2011–2014 arengukavas	Meetmed 2010–2013 arengukavas
Läbipaistva ja tõhusa halduspoliitika kujundamine ning elluviimine	Osaliselt meede „Halduspoliitika kujundamine ja elluviimine”
Riigi rahavoogude haldamine ja konsolideeritud optimaalse tugiteenuse osutamine	Riigi rahavoogude haldamine ja finantsaruandluse korraldamine
Rahvusvaheliselt tunnustatud, objektiivne ja usaldusväärne riiklik statistika	Osaliselt meede „Halduspoliitika kujundamine ja elluviimine”

Euroopa Liit ja välissuhted

Meetmed 2011–2014 arengukavas	Meetmed 2010–2013 arengukavas
Euroopa Liidus ja kaasaegses majanduspoliitikas osalemiseks vajaliku välis- ja avaliku suhtlemise võimekuse tagamine.	Tegevusvaldkond koos meetmetega puudus.

Valitsemisala organisatsioonid

Meetmed 2011–2014 arengukavas	Meetmed 2010–2013 arengukavas
Juhtimiskvaliteedi arendamine	Osaliselt meede „Juhtimiskvaliteedi parendamine ja efektiivsuse suurendamine”
Maine kujundamine	Osaliselt meede „Juhtimiskvaliteedi parendamine ja efektiivsuse suurendamine”
Ühtse personalipoliitika rakendamine	Osaliselt meede „Juhtimiskvaliteedi parendamine ja efektiivsuse suurendamine”
Eesmärgipärane ja säästlik finantside ja varade juhtimine	Meede „Siseteenuste parendamine”
Ühtse IT kompetentsikeskuse loomine	Osaliselt meetmed „Juhtimiskvaliteedi parendamine ja efektiivsuse suurendamine” ja „Siseteenuste arendamine”

KASUTATUD LÜHENDID

ATS	avaliku teenistuse seadus
CAF	<i>Common Assessment Framework – a European quality framework that can be used across the public sector as a tool for organisational self assessment</i>
ECB	Euroopa Keskpank
EFQM	<i>European Foundation of Quality Management</i>
EK	Euroopa Komisjon
EL	Euroopa Liit
EMU	Euroopa Majandus- ja Rahaliit (<i>European Economic and Monetary Union</i>)
EP	Eesti Pank
FIDEK	füüsilise isiku tuludeklaratsioon
IMF	Rahvusvaheline Valuutafond (<i>International Monetary Fund</i>)
KMD	käibemaksudeklaratsioon
KOV	kohalik omavalitsus
MO	majandusanalüüsi osakond
MTA	Maksu- ja Tolliamet
IT	infotehnoloogia
OECD	<i>Organisation of Economic Cooperation and Development</i>
RAB	Rahapesu Andmebüroo
REAS	riigieelarve analüüsisüsteem
REIS	riigieelarve infosüsteem
RKAS	Riigi Kinnisvara AS
RM	Rahandusministeerium
ROSC	<i>Report on the Observance of Standards and Codes</i>
RSO	riigirahanduse ja strateegia osakond
SGP	stabiilsuse ja kasvu pakt (<i>Stability and Growth Pact</i>)
SKP	sisemajanduse koguprodukt
SA	Statistikaamet
THI	tarbijahinnaindeks
TSD	tulu- ja sotsiaalmaksu ning kohustusliku kogumispensioni ja töötuskindlustuse maksete deklaratsioon
ÖMR	ökoloogiline maksureform